

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉBŰ
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

Kaáli Nagy Árpád.

1884—1936.

Viharokkal küzdő egyházunknak ismét kidőlt egy hatalmas védő oszlopa. Ujra vége van egy nemes, harmonikus életnek.

Kaáli Nagy Árpád kiváló ősöknek volt méltó utóda, aki örökségül kapta Székelykál nagy határ mezején kívül azt, a mai nehéz időkben annyira szükséges aggódó egyházszeretetet is, amely őt olyan szorosan kapcsolta be az unitárius egyház kemény harcokat vívó életébe. A székely nemes kaáli Nagyokat sokan az arisztokraták közé számítják s némelyek rajta is láttak némi büszke előkelőséget, de én sohasem vettem észre nála ilyen vonást s mindig az ész arisztokráciájába tartozónak számítottam. Vétek volna ezt a nemeslelkű embert csak szép, kenetteljes frázisokkal eltemetni, hanem utánzásraméltó, termékeny életét néhány vonással úgy szeretném megrajzolni, mint amilyen volt az a valóságban, bár nehéz megeleveníteni szűk keretek között egy olyan embert, kinek élete nem szó, hanem cselekedet volt.

Jogot végzett, de gazda lett, mert már fiatalon át kellett vennie egy terhes örökséget, egy elhanyagolt, nagy családi birtokot, nehéz terhekkel s kevés jövedelemmel. Változtak a viszonyok, az ezerholdas birtok leapadt, kicsi lett s mégis csoda történt. Nem termett többé az a föld fájdalmat, sóhajtást és adósságot, mint annak előtte, mert az aránylag kis birtokból több jövedelmet tudott felmutatni, mint mások a nagyból és pedig nem bűvész módon, hanem ismerte a régi példabeszédet, hogy az Istent megmozdított kézzel kell segítségül hívni. Iz-

Vári Albert dékán ur loco
Unit. k. k. k.

zadva, szakadatlan munkával dolgozott s mikor néha álmatlan virrasztása volt, az is csak azért történt, hogy minden lehető okszerű gazdasági berendezkedéssel kicsiholja az ősi sovány talajból is az értéket. Mig boldogult édesatyja hiába kereste a képzelt, elrejtett kincseket, addig ő megmutatta, hogy nemcsak a föld belsejében, hanem annak felszínén is arany van.

Sohasem csodálkoztam azon, hogy Kinában a császár minden évben ünnepélyesen kezébe fogta az ekeszarvát, hiszen a földmivelés a legszebb, legszentebb termelő munka.

Igy gondolkozhatott Kaáli Nagy Árpád is, mert mintegy újkori Cincinnatus csak akkor szakította meg a mezei gazdálkodás szép munkáját, mikor egyházkörének, főhatóságának, vármegyéjének, vagy a magyar pártnak szüksége volt az ő világos, nyílt eszére s mikor aztán a reá váró feladatot mindenütt hiven és becsületesen elvégezte, akkor újra a földmiveléshez sietett vissza.

Mint egyházköri gondnoknak a legnagyobb érdeme abban van, hogy a Mureş-körben rendet teremtett, fegyelmezni és irányozni tudta az egyház buzgó munkásait s nem kalandos harcokra, nem hiuságának kielégítésére, hanem a nagy idők komolyságához mérten a történelmi örökség megbecsülésére és megtartására, az ősök tiszteletére, szeretetére intette és buzdította körének tagjait s mindezen egyházépítő erényekben maga járt elől jó példával. A Főtanácsi bizottságokban s Főtanácsi üléseken sokszor tündököltette Kaáli Nagy Árpád súlyos szavainak tiszta csengését s nem egy igazságos kérdést juttatott diadalra. Bárhol is volt, magán- és közdolgoait mindig tudással és becsületességgel végezte.

Iskolapolitikájában szíve mindig Cluj felé vonzotta, ahol harmonikus családjának két derék fiát szépen és nagy szeretettel neveltette, de nem a krözusi kincsek sáppadt arányaiból, hanem az okszerű gazdálkodás megtakarított pénzeiből. Az így nevelkedett ifjak bizonyára majd meg fogják érteni édes apjuk azon magasztos elvét, hogy az életnek értéket csak a munka s annak a gyümölcse adhat.

Kaáli Nagy Árpád rendeltetését, hivatását hiven betöltötte, tisztán megőrizte ősei örökségét. Ez a szüntelen dolgozó, égő magyar lélek, mint igazi *mintagazda* emlékoszlopot emelt önmagának, falujának s az egész székelységnek. A mai nemzedék is, mely görnyedten viseli az élet terheit, levonhatja egy ilyen nemes élet tanulságait. Nincs szebb temetkezési hely, mint az, ahová őt eltemették, az a hely, ahol őseinek kihült poraiból nőhet a vadvirág. Szeressük és becsüljük meg az ősi földet, szorgalmas és becsületes munkával kényszerítsük ki belőle az áldást, mert mindent megtalálunk a földben és a földön, amire szükségünk van. Áldott legyen Kaáli Nagy Árpád emléke, s mintaéletével maradjon világító gyöngyszem a magyarság küzdelmes életében.

Szentmártoni Kálmán.

Esti ima.

Ha sok fájdalom körülfogott,
 ha bánatjaim már halomra nőnek,
 ha szívem már megtépték a vágyak,
 ha nem vagyok jó, csak semmirekellőnek,
 ha minden elhagyott s már semmim sincsen
 egyedüli, ki megvigasztalsz
 Te lehetsz csak Jóságos Isten.

Benned bízhatom egyedül, csupán,
 ki megérted a céljavesztett vágyat,
 ki megvigasztal minden szenvedőt
 s balzsamot hintesz minden sebre:
 Édes Atyám == így csendes este,
 ha künn elpihent már a nagy világ
 s az én testem is várja az ágyat,
 de lelkem nyugtot nem talál:
 bocsáss szememre feledtető, boldogító álmot,
 hogy elfeledjek mindent, ami ért
 s világi zajokba belezsibbadt lelkem
 Hozzád emeljem, Hozzád emeljem.

Székelly Gyula.

Napfogyatkozás.

Junius hó 19-én reggel 5 óra után nálunk is látható napfogyatkozás volt. A napfogyatkozás a maga teljességében Szibériában és Japánban volt látható, aminek megfigyelésére több európai és amerikai tudós Szibériába és Japánba utazott. E ritka tüneményről az újságok tudósításai alapján a következő érdekes dolgokat közölhetjük: Londonban a napfogyatkozás 5·15 órakor jól látható volt. A napnak egyharmadrésze volt árnyékban. Párisban az idő felhős volt, a napfogyatkozás csak 5·30 órakor látszott. Olyan volt a nap, mintegy korong, melynek az alsó szélét levágták. Párisban nem sokan érdeklődtek különben sem a napfogyása iránt. Budapesten a Gellérthegyről sokan gyönyörködtek a ritka tüneményben. Bucurestiben már nagy volt az érdeklődés, sokan le se feküdtek, hogy láthassák, de buzgalmuk hiábavaló volt, mert az ég felhős volt és sűrű eső esett. Romániának több városában látszott a napfogyatkozás; 6·2 órakor pedig az egész ország területén látható volt. Egy Papaná nevű repülő-hadnagy 5000 méter magasságba, a felhők fölé emelkedett, ahol megfigyelését már semmi sem zavarta. Városunkban a napfogyatkozás 5 és 6 óra között látszott. A jókor fölkelni tudók élvezték is a ritka tüneményt. Ezek közé tartozik Dr. Boros György püspök ur is, aki az erzsébet-uti szép villájából szemlélte az elárnyékolt napot. — Akik valami okból nem láthatták a napfogyatkozást, megvigasztalódhatnak azzal, hogy 17 év múlva hasonló jelenség lesz. Addig rákészülhetnek, hogy megláthassák.

Simén Domokos.

(1836—1878).

Jelen év július 30-án száz esztendeje annak, hogy Kiskadácsi Simén Domokos Tarcești községben született, ahol atyja Simén János unitárius pap volt. Ha rágondolunk arra, hogy ki volt nekünk Simén Domokos és hogy mit veszítettünk az ő korai halálával, szívünk ma is elszorul s valahogy úgy érezzük: nekünk sokat, nagyon sokat kell foglalkoznunk azzal a korrallal, amelyben Simén Domokos rövid élete terjedett s abból a lelkesedésből és kitartásból, amely életét oly tartalmassá tette, sokat, nagyon sokat kell tanulnunk.

Simén Domokos gyermek- és ifju kora arra az időre esik, midőn a magyar nemzeti élet a legnagyobb reményeket ébresztette fel, de amidőn a legkeservesebb csapásokat is el kellett szenvedni. Az 1848-iki nagy napok, mint 14 éves gyermeknek a lelkét hatották meg; a bekövetkezett szomorú korszak alatt pedig lelke megédződött a bánatos idők terhe alatt. Nagy tehetségét és kiváló szorgalmát ezek az idők teljesen áthatották, de a jobb jövőbe vetett hitét meg nem ingatták. A magyar lélek a legkeservesebb időkben sem veszítette el hitét. A reménytelennek látszó sötét időkben is bizalommal énekelt a költővel: „Megvirad még valaha, nem lesz mindig éjszaka.“ Simén Domokos kiváló szorgalommal tanul szülői szegénysége ellenére is. Az angolokkal való összeköttetés kapcsán alkalmá nyílik, hogy a Manchester New Collegeben is két évig (1860—62) tanuljon, hazajövet pedig német teológusokat is hallgasson. Simén Domokos lelki fejlődésére a külföldi ut elhatározó befolyást gyakorolt. Az egész világon egy gyönyörű, igéreteiben megbecsülhetetlen szabadelvű mozgalom volt meginduló félben, amelytől különösen az unitarizmus várt sokat. Simén Domokos lelkében teljes mértékben megfogamzottak a nemes szabadelvűség eszméi s ezek az eszmék egész életében igaz lelkesedéssel töltötték el. Lelkesedése nem volt muló láng, hanem igazi benső tűz, amely életének örökbecsű tartalmat adott.

Mikor a külföldi utjáról hazatért, először I. G. Ducan a középiskolánál nyer alkalmazást, de csakhamar Clujra kerül, ahol munkásságának igazi területét megnyeri. Mint teológus egyike a legnagyobbaknak az unitáriusok között. A rendszeres teológiának lesz a művelője, bibliai és egyháztörténelmi kutatásai igazi kincsei a szakirodalomnak. A magyar szabadelvű protestáns irodalmában tisztelt nevet viv ki magának, de föntartotta a szellemi összeköttetést a külföldi tudós teológusokkal is. Munkásságában mindig alapos volt. A történelmi alapot mindenkor szemelőtt tartotta. Korának (racionálista) észszerű gondolkozása erősen érvényesült Simén Domokos szellemi életében. Erős kritikai érzéke volt. Mint kritikus, biztos kézzel harcolt minden előítélet és balhit ellen.

Simén Domokos szenvedélyes könyvgyűjtő is volt. Kollegiu-

Szétszórí magyarok.

A lelkeszi szolgálat egyik legszebb, legmeghatóbb, legbensőségebb alkalma a szétszórán élő hivek meglátogatása. Ennek a szolgálatnak értékét, hasznos és örömteljes voltát rideg szóval leírni nem is lehet. A szív igaz érzését a szó nem tudja mindig maradék nélkül tolmácsolni.

Nekem is vannak szétszórán élő hittestvéreim és ezek közül nehányan a valea-ierii fűrésztelepen élnek. Amint a szükség kívánja, meglátogatom a telepen lakókat, hogy ünnepet szerezzek nekik és lelki gyönyörűséget magamnak. Ilyen hivatást teljesítünk szolgatársammal együtt a pünkösds elötti vasárnapon, hogy igét hirdessünk a szomjas lelkeknek és az örök élet ételével és itálával tápláljuk a mennyei mannában szükölködöket. Utunk a lara vize völgyén vezetett, zöld erdök között haladtunk; szép, enyhe májusi nap volt. Ezt a gyönyörű vidéket mindenki elragadtatással szemlélheti, de senkinek sincsen annyira a lelkéhez növe, mint nekem aki harminc éve nézi, járja és még sem tud betelni látásával, mindig talállok valami újat, valami szebbet benne.

Amint zöld vetések között elindulunk hazulról, tőlünk balra Cacova-ieri határában, mely szakadék fölött Ivánvára romja marad el, neve azt bizonyítja, hogy egykor magyar földes urai voltak s valamikor a vidék lakossága is magyar volt. Itt laktak valaha Bélydy Pál, Pali, Palkó, kiről Jókai egyik regényében emlékezik meg. Hamarosán Baisorára érünk, mely mint neve is mutatja, bányavidéken fekszik, aranybányái voltak, de ma már nem, vagy ma még nem művelik! Az utolsó tulajdonosok az Ebergényiek voltak az 1900-as években. Itt volt a Coroianu-családnak is szépen felépített zuzdája, de soha nem zuzott semmit, ma pedig csak egy betonlépcső jelzi, hogy ott valami volt valaha! Én még emlékezem gépeire, melyeket az ablakon keresztül nézegettünk ezelött harminc évvel. Van azonban annál több egyszerű harisnyaposztó ványoló malom, melyeknek kalapácsai ösztől késő télíg püfölik monoton, tompa zakatolással a házi szött gyapjuposztót.

Öt-hat kilométernyi ut után már hegyek között vagyunk; regényes, de nem vadregényes a táj. Sokakat megragadnak az Alpok, vagy más óriás hegykolosszusok csupasz, jégborította sziklái, itt célunkig 13 km.-t megyünk zöld erdök között és nincs egy hegycsucs, mely kopasz lenne és amelyen fa ne zöldelne. A zöld színnek különböző árnyalata kellemes és megnyugtató a szemnek, a sok virág, az ózondus levegő kábit és duzzasztja a tüdőt, a mellet, a kristálytisza patak vízének csobogása, a sok ezer madár más-más éneke, kocsink ütemes kattogása s az egyébként nagy csend, a béke, boldogság és megelégtetés olyan érzését kelti fel a szívben, melynek soha végét nem kívánó! Mily szépen megférnek itt egymás mellett: tölgy-, bükk-, juhar-, hárs-, vadvörös-, szilfa-, platán- és nyirfa, meg az apró bokrok, törpe cserjék s a tarka, szinpompás virágok; a lepke, a méh, a rigó, a

fülemile, a bagoly, ölyv és sas, a nyul, az őz és róka! Milyen más ez, mint az emberek világa! S ez a nagy csend, melynek egyetlen, örök szimfoniája: a patakcsobogás és madárdal!

Merengésünkből az egyetlen sziklabérc előtünése térít magunkhoz, melynek Géczy-várának omladéka áll. E rejtett saslak sok emléket rejteget mohos kövei közt, hogy többet ne említsek, itt rejtőzött éveken át a gazdag Bánffy Dénes a Bélydy-Teleky csel-szövénye elől. Olyan messze volt ez a hely a világ közepétől, hogy ide csak a sasok és fecskék hoztak hirt évente. Szép mondája nem fér e cikk keretébe, de azt nem szabad elfeledni, hogy a büszke sasfészket is, melyre a törpe utód kicsinysége, súlytalansága érzetében sóvárogva néz fel, magyar kezek építették és magyar urak lakták, kik innen szálltak hadba mongol, tatár, török és labanc ellen.

Íravezének legszebb és legsodásabb völgszorosába érkezünk, ahol magasan száll a hegyek fölött a felhő, egyebet nem is látunk, csak erdőborította hegyeket és magasan uszó felhőket, melyek messzünnen hozzák és messze viszik a testvérszívek dobbanását, sóhajtását. Látunk azonban a sok zöld erdő között egyes letarolt részeket, hegyoldalakat is egy-két méteres csonkokkal, melyek egy elhagyott harctér képét mutatják, hol megcsonkított, szétzaggatott hullák kiálltanak bosszuért az ég: Vajjon ki és miért tette ezt! Mert bizonyly hadilábon áll az erdőörvénnel az, ki ily módon irt erdőt! Látunk a vízben és az aljban temérdek fát pusztulni; mi pedig panaszosan sóhajtunk fel, miért nincsen hozzánk közelebb, mily könnyen kikerülne belőle a téli tüzelőfánk!

Végre felérünk a fenyvesek birodalmába, hol az örök zöldszin az örökéletet jelképezi. Látunk itt is letarolt részeket és látjuk, mint igyekszik a nyirfa tért hódítani, mint igyekszik az üresen levő helyeket gyorsan benépesíteni s a fenyőt mind fennebb és fennebb szorítani. Szinte a világ képét és önsorsunkat látjuk még a fák küzdelmében is.

De nincs időnk ezen tépelődni, közelről látszik már a gyárkémény, küldetésünk céljához értünk, már előttünk is állanak reánk váró hitbeli testvéreink, kik vágyakozásukat pusztá látásunkkal is szinte kielégítve érzik. Boldogan üdvözljük egymást, hiszen egyszer már halott híremet hallották és most örülnek a viszontlátásnak, másfél év óta nem láttuk egymást, betegségem miatt nem látogathattam őket, pedig hányszor és mennyire vártak és én is mennyire vártam az alkalmat, hogy viszontláthassam hiveimet! Azóta annyi történt, annyit kérdeznek, annyit mondunk, míg végre kielégítjük egymás kíváncsiságát. Aztán rendre meglátogatjuk valamennyit, hiszen ez nekik is, nekünk is olyan jól esik, ha tudjuk, hogy vannak együttérző szívek, egymásbafonódó lelkek, ha érezzük a kart, mely felénk is kinyul! Az erdészlakban templomozásra gyűlünk össze és felcsendül az ének a kis magyar sereg ajkán: „Isten szent lelke, égi láng, lobbanj fel, szállj le, szállj le reánk; világot gyújtó szeretet áraszd szivünkbe szent tüzed!” Hit ragyo-

gott az arcokon, boldogság hatotta át a lelkeket, szeretet töltötte meg az égi mannára éhes sziveket. Aztán imádkoztunk édes anyanyelvünkön az egy igaz Istenhez, ki mindeneket megtart, megáld közel és távol és hirdettük a szeretet lelkének mindeneket átfogó hatalmát s elhivatottságunkat megpecsételtük az Uri szent vacsorával és éreztük, amint együtt voltunk egyenlő akarattal és vettük a szent jegyeket, hogy áthatott minket is a szeretet isteni lelke, megtelénk égi lánggal, soha ki nem alvó tüzzel!

Ugy van és úgy is kell lennie, hogy itt szállott le Isten szent lelke, az égi láng, itt töltötte be a sziveket a világmegváltó szeretet, mert különben el nem képzelhető e kis csoport fajszerete, hithüisége, sziklaszálként megállása az élet zivatarában, a létért való küzdelemben. Együtt vannak a különböző hitvallásuak, együtt dicsérik Istent, együtt kérjük vigasztaló és bátorító szentlelkét, együtt vesznek Urvacsorát a hat unitáriussal huszan, magyarok és mások a mintegy negyventagu gyülekezetből.

Mindig és mindenütt hittel és szeretettel végzem hivatalomat, de itt, ily alkalommal szent ihlet szállja meg lelkemet, mert hallani vélem Jézus hangját és biztató szavát: „És léssen az utolsó időben egy akol és egy pásztor és Isten lesz az emberekkel és az emberek Isten gyermekei lesznek!”

A jól végzett munka, a testvéri kötelesség teljesítése és hivatásunk betöltésének érzésével veszünk bucsut kedves magyar véreinktől, hogy aztán vendéglátó házigazdáinkkal a szeretet asztalához letelepedjünk, megelégtetni a testet is az ő kívánságaiban és szükségeiben, hol felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül, a szeretet lelkétől áthatva ünnepeljük a boldog viszontlátást és jótalálkozást az esti óráig. Aztán utra kelünk testi és lelki megelégedéssel, Isten gondviselésére, fuvarozó testvérünk jóindulatára, meg a ló éberségére bízva magunkat a hegyek között, hol most az éji homály minden szépséget eltakar s csak a szentjánosbogarak világítanak. Isten nem hagyta el és megőrizte szolgálait, a sötétségben hazavezérelte a veszedelmes utakon, hogy még máskor is teljesíthessék szent kötelességüket.

V. Nagy Dénes.

.....

Hibaigazítás. A mult számunkból a braşovi templomszentelésről szóló cikkünkben tévedésből az egyes egyházi intézményeket képviselők névsorából kimaradt Boros Jenő főgimnáziumi igazgató neve, aki szintén jelen volt az ünnepélyen. — Péterffy Áron emlékére írott cikken Péterffy Gyula kívánságára azt a helyreigazítást kell tegyük, hogy ő (Péterffy Gyula) nem 40 drb., hanem csak 15 drb. énekeskönyvet adományozott, a többi 25 darabot és Varghişra juttatott 4 drbot a Mereştiről és Varghişról elszármazott hívek küldötték, ő csak közvetítte. Ezt a kiigazítást annál nagyobb örömmel eszközöljük, mert ezáltal azt látjuk, hogy sokaknak lelkében élénken él az elhagyott falunak emléke.

Az unitarizmus felvirágzása a bihori alföldön.

Jelentettük a múlt évben, hogy a bihormegyei *Bihor* községben 132-en felekezetenküliek lettek és azután áttértek az unitárius vallásra. Valamennyien a község legtekintélyesebb gazdáí, s a nagy magyar falu krémjei. Rövidesen templomot s iskolahelyiséget építettek. *Szabó József* nemzeti ur, a *Gazdakör* elnöke az utca frontra eső telkéből hasította ki a templom s iskola területét, mellette *Bereczky Dániel*, a jelenlegi gondnok, aki temető helyet ajándékozott, járult nagyobb ajándékkal az építéshez, amelyben azonban résztvett minden unitárius család. Az idén pedig orgonát állítottak be olyat, amely vetekedik hangjának szépségével s erőteljességével a falu két másfelekezeti templomának orgonájával, megér 50—60 ezer lejt. Egy híres rózsakedvelő gazda *Székely József* pedig nemes rózsafákat ültetett a templom udvarára s olyan virágágyak virítanak, hogy ehez hasonló templomkert messzi távolban nincsen.

Remek betétes diófából az Úr asztala, letakarva bordószínű nehéz selyembrokát terítővel, valódi aranyrojtokkal. A szószéken s a pap padján bársonyterítő, fölötte értékes csipke. Kétszázan elférnek a templom hófehérre festett padjaiban. A templomon kis torony is van, amelybe idővel harang is kerül. Az egész templom olyan izléses, meleg hangulatú, hogy lenyűgöző és felemelő hatással van a belépőre. És mindezt alig egy év alatt teremtették meg a bihori unitáriusok, akik büszkén vallják hitüket.

Az egyházközség első papja *Rázmán Mór*afia volt, akit rövidesen *Komjászegi Géza* s. lelkész (jelenleg április elsejétől a Turda közelében levő *Pietroasai* lelkész) váltott fel.

Az ő működésük minden dicséretet s elismerést megérdemel. E két lelkésznek, de különösen a másfél évig ott lelkészkedő *Komjászegi Gézának* köszönhető, hogy a bihori Egyházközség után *felépült rövidesen az oradeai egyházközség* is. Voltak ugyan többször próbálkozások *Oradean*, ahol a statisztika 1910-ben 150, a vármegyeiekkel elszórva 282 lelket mutatott fel, az 1920-as statisztika pedig 138-at *Oradean*. Az oradeai egyházközség alakítására vonatkozó hirlapi felhívások, melyeket *Perédi György* egyh. tanácsos hirlapíró tett közzé 1924-ben csak annyit eredményeztek, hogy a cluji esperesi hivatal egy (hiányos) névsorhoz jutott.

Mikor a múlt év júniusában *Dr. Boros György* püspök ur *Öméltósága Úrmösy Károly* esperes és *Hadházy Sándor* főpénztáros urak kíséretében felavatta a bihori templomot, az oradeai pályaúdvarton az ottani unitáriusok nagy szeretettel fogadták és szívökre vették azt a parancsát, hogy egy éven belül *Oradean* is szervezzék meg a leányegyházközséget. Ez nem egy éven, hanem néhány hónapon belül megtörtént. És hogy megtörtént ezért, minden köszönet *Komjászegi Géza* lelkészre illeti, aki kitaró munkával fellelkesítette az oradeai híveket, míg végül *Albert Mihály* asztalosmester aa. egy teremszerű helyiség felajánlásával 1935 december 8-ára lehetővé tette az egyh.

köztség megalakulását s az első istentisztelet megtartását. (A legnagyobb probléma volt ugyanis egy istentiszteletre alkalmas terem találása, mert a többi felekezet részéről semmi megértést nem találnak még ma sem.) Barla Dezső gyógyszerész főpénztáros az önkéntes megajánlásokból begyűlt pénzből a kis templomot székekkel berendezte és az első urvacsorát 1935 karácsonykor vették fel. Háromszázharminc esztendő után ez volt az első úrvacsoraosztás Oradeán, melyen több, mint ötvenen vettek részt. A pillanat fensége, történelmi nevezetességének érzése ott ült a lelkeken, csillogott a szemekben. Ettől kezdve havonta egyszer tartott istentiszteletet Komjászegi lelkész ur, mindaddig míg Bihar székhelye volt. 1936 március kezdettől fogva padosorainkban ült Vincze Lajos biztosítási tisztviselő, aki tíz év előtt még a cluj-turdai országot hármas fogadójától egy kilométerre fekvő Comsesti köztség unitárius lelkésze volt, de lemondott és Oradeára jött állásba. Mikor az egyháztanács értesült arról, hogy felszentelt lelkész, megkérdezte tőle, hogy Komjászegi Géza távozása után nem volna-e hajlandó elvállalni az oradeai lelkészi teendőket, mert látták, hogy rendes heti istentiszteletre van szükség, konfirmálandók vannak és az iskolákban a vallástanítás is megkíván már most állandó lelkészt. És Vincze Lajos fenséges örömmel vállalta, mert aki egyszer palástot viselt, hiába tette le azt esetleg kényszerítő körülmények között, a lelke örökké visszasóvárógja, s a szíve sohasem tud elszakadni tőle. A püspöki jóváhagyás után husvét másodnapján már Vincze tiszteletes ur osztott urvacsorát, amelyre a vidékről is többen jöttek el. És az egyházköztség nagy örömmel látta és azóta is tapasztalja, hogy nemcsak kitűnő szónokot, igazi lelkes papot nyert vele, hanem olyan végtelen megnyerő modoru uri embert, akire büszkén tekint s aki a nehéz körülmények között méltóan tudja a kis egyházközséget reprezentálni a hatóságok felé is.

Azóta hétszer osztott Vincze tiszteletes ur urvacsorát és minden héten istentiszteletet tart, melyre a vidéki unitáriusok is bejönnek. Tehát megérte Oradea, hogy állandó unitárius istentisztelet van benne újra, háromszáz év után.

Már egy fiut és egy leányt confirmáltatott, az iskolás növendékeket pedig levizsgáztatta.

Arra az unitárius életre, amit Vincze Lajos ur teremtett, jellemző, hogy a lakásán hetenként kétszer a hiveknek énekórárt tart. Nős férfiak, fiatalok szorgalmasan tanulják egyházi énekeinket és már a halotti énekekkel is elkészültek, hogyha szükség lenne reá, ebben se legyen hiány. Az orgonát egy zeneileg képzett szép hangu bájos leány Szücs Ica kezeli, aki mint kántor és énekevezér vállott be remekül. Ebben segít nekik a papné, aki szintén szépen játszik az orgonán s tanult énekes. Hogy azonban a szeretetteljes kapcsolat a bihori unitáriusokkal fennmaradjon, június 7-én vasárnap reggel autokamionon és vonaton 48 unitárius (urak, asszonyok, ifjak és gyerekek) rándultak át Oradeáról Bihorra (12 km.) A felvirágzott templomban Gálna Sándor s. lelkész ült az orgonához. Imát és predikációt mondott Vincze Lajos oradeai lelkész. A közéneket (308 sz. ének) duettben énekelték Vincze Lajosné és Bencze József oradeai főtisztviselő. Istentisztelet

után az oradeaiak egy kis műsort adtak elő. *Perédi György* az „Uj Lapok“ felelős szerkesztője az unitárizmus keletkezéséről és Dávid Ferencről tartott előadást. *Szücs Ica* énekvezér szólót énekelt Gálna orgonakiséréte mellett (237. sz. ének). *Gönczy Sándor* diák *Vitovszky István* „Jézus“ c. költeményét szavalta el, utána pedig *Vincze Lajosné* és *Bencze József* énekduettje következett (99. sz. ének). *Albert Gyula* gimn. tanuló *Vitovszky* „A szeretet“ c. költeményét szavalta el, s végül *Szücs Ica* énekszólója (29. ének) fejezte be a sikerült műsort.

A bihori templom.

Az oradeai unitáriusok látogatása Bihoron 1936. június 7-én.

x *Vincze Lajos* oradeai unitárius lelkész, mögötte *Perédi György* gondnok.

Délben az oradeai unitáriusok a bihoriakkal együtt kirándultak majálisra *Bereczky Dániel* szőlőjébe, ahova nemsokára megérkezett az unitárius banda is. Igen, unitárius vonózenekar, ami ottani tehetős *gazdákból* alakult, akik régóta kezelik a vonót. A mesterük *Bereczky gondnok*, aki nagyszerű muzsikussal és gyönyörű hallgató nótákkal gyönyörködtette a kirándulókat. Rövidesen tánc következett és napáldozásig este 9 óráig volt együtt az unitárius társaság a legjobb hangulatban, amit fokozott a bihori unitárius nagygazdák híres remek bora. Este még *Székely József* rózsakedvelő gazda letarolta nemes rózsafáit s

az asszonyokat, leányokat felvirágozta, s csak azután engedték utnak az oradeai unitáriusokat igaz festvéri szeretettel.

Leirtuk a királyhágóntuli unitárius testvérek életét, hogy lássák olvasóink, mint terebélyesedik a kis palánta a bihori alföldön és Oradean. Ott, ahonnan a győzelmes disputa után úgy eltűnt az unitárizmus, hogy egyetlen család se maradt hirmagnak sem, csak az utóbbi 30 évben odaköltözöttek emelték fel ismét a Dávid Ferenc zászlaját.

— x y —

Meddig vágatsz szivem . . . ?

*Izzó délibábos vágyak forrtak bennem,
forró napsütések perzselték égővé,
májusi záporok árasztották dussá
napcsók vágyó lelkem.*

*. . . Tavasszal daloltam lepkeüző nótát
s táncoló jókedvvel, mindent hívő szívvél
öleltem magamhoz, szaladgáltam körül
a kacagó rónát.*

*. . . Tűzcsókos nappalok barátaim lettek
s ha jött az éjszaka, a zöld fütengerben
pihenő testemnek csillagok s nyári hold
egyformán örvendtek.*

*Ujjongó lelkemet napfényhez hurozták,
akkor nem sejtettem, akkor nem tudtam, hogy
vannak könnyzáporok, rosszindulatgátak
s jajgató bus nóták.*

*De vágató szivem nem birt megpihenni
s a bánathalmokat, fájdalomhegyeket,
könnyóceánokat mind meg kellett látni,
. . . meg kellett ismerni.*

*A vad rohanásnak — jaj — még ma sincs vége,
— szivem — te vak kalóz, vajjon bár egy percre
visszavezérelsz-e gyermekéveimnek*

Ararát hegyére . . . ?

Kováts Péter.

Barabás Béla lelkész bezáró beszéde

a Sántionluncan 1936 évi június hó 7-én tartott D. F. Egyleti gyűlésen.

Nekem jutott az előbb lefolyt szép ünnepély programjából a legkedvesebb szerep: megköszönni mindent... Megköszönni Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanárnak magas szárnyalású beszédét, amelyben az értelmet megragadóan mutatott reá az egyház és társadalmi életnek állandóan amiatt veszélyben forgó hajójára, mert nem találkozik össze ember az emberrel és ember az Istennel. Köszönjük, hogy eljött féltett egyházi hajónknak erre a legszükségű árbócára, intő figyelmeztetésül a mindig veszéllyel fenyegető jéghegynek idejében való elkerülésére.

Köszönjük Bedő Boriskának kedves és megleghangu imádságát. Szász Dénesnek lendületes énekvezéri szereplését. Köszönjük a chichisi dalárdának szives közreműködését. Köszönjük Gál Vilmosnak tudományos felolvasását és Rostás Dénesnek lélekbe szántó felolvasását, Darkó Böskének kellemes szavalatait. Végül köszönjük a körü D. F. E. vezetőségének és az egész kör 10 községéből templomunkat zsufozásig töltő kedves közönségnek szives megjelenését községünkben. Valamint köszönjük Dr. Szent-Iványi Gábor f. ü. gondnok afiának az ünnepély rendezésére adott 800 lei szives adományát.

Ezekután engedje meg a mélyen tisztelt közönség, hogy én is elmondhassam, helyesebben elpanaszolhassam azt a bánatomat, ami reánk nehezedik itt egyházunknak, e Szent-Iványi Sándor által beszédében említett és bármely pillanatban jéghegygel veszélyeztetett hajóján, illetve egyházunk hajójának e legszükségű árbócán.

Mert egyházközségünk egy végső árbóc ezen a hajón. Egyike ama három-négy történeti nevezetességű erősségnek, az elvett templom helyett a törhetetlen turáni erő uj bástyát épít elvei megvédésére. Akkor még sokan és erők voltak itt az árbóc figyelői. Az idő azonban megapasztotta és a mai gazdasági gond próbára kezdi tenni e 200 lélek alá apadó végbástyát. Pedig ide figyel Ozuntul-Breţkig a szétszórtan lakó 230 unitárius lélek, akik még figyelik az árbóc intő jeleit a tenger elnyelő veszélyében.

Jöjjetek kedves testvérek segítségünkre !! — mert itt több a kötelesség és kisebb az erő. Jöjjetek, mert alig egy éve, hogy befejeztük kulturházunkat, mintegy betöltve nagy hajónknak egyik részét, de már előbb, évekkkel ezelőtt e végső árbóc figyelőjének otthonát kellett volna megépítenünk, de már anyagi erővel nem rendelkezünk. Pedig elkerülhetetlen egy lelkészlak felépítése, amint azt a körü vizsgálószék, valamint a püspöki vizsgálat is elrendelte.

E célra Dr. Szent-Iványi Gábor fel is ajánlotta az uj lakás becserepeztetését. Soós András egyezer lejt. Egyes szor-

ványbeli hiveink, így : Molnár Andrásné, Barabás Ferenc 500—500 lejt, Bába testvérek 1000 lejt. Akik pedig ez ünnepélyre nem jöhettek el, elküldték szíves adományukat, nevezetesen Csiki István, Tana Albert, Soós András 200—200 lejt, Dr. Ferenczy Géza főgondnok 250 lejt. Mindazoknak e helyen köszönetemet fejezem ki. Az ünnepélyen jelenlevő Szent-Iványi Sándor teol. akadémiai tanár pedig 800 lej összeget adományozott erre a célra.

Most pedig mélyen tisztelt közönség, az ünnepség véget érven, kérem a fenti célra rendezett banketten, valamint a laborfaláui kézimunkákból összeállított kézimunka kiállításon szíveskedjenek résztvenni. Mégegyszer üdvözlöm a megjelenteket.

*

Ezekután az ünneplő gyülekezet a templomajtók előtt kitétt asztalokat megrohanja és szinte 4000 lej összeget kitevő perselyes adománnyal rakja meg a jótékony adományokat váró tálcákat. Ezek közül nagyobb adományok: Dr. Benke János 1000, Barabás Ferenc 500, Téglás Albertné 250, József Lajos, Ütő Áron, Vida Géza, Dr. Lőrinczi István, Ifj. Bedő Ferenc és Id. Bedő Ferenc, Dr. Szent-Iványi Gáborné, Régeni Áron és Borodárné Régeni Piroska 100—100 lej stb.

Mindezeket e helyen újlag köszönöm és egyben felhasználom az alkalmat felkérni az egész egyháznak támogató patronusait, hogy szíveskedjenek eljuttatni adományukat ebbe a végvárhoz — mert itt a »lélek ugyan kész, de a test, az anyag erőtelen«.

Kérés a lelkészekhez.

Braşovi lelkész afia »Bucusu és Köszöntés« címen megjelent dolgozatából néhány darabot mindenik egyházközségbe küldött értékesítés céljából. Ez a füzet azokat az imákat és beszédeket foglalja magában, melyek a braşovi ref. templomban tartott istentiszteleten és az új unitárius templom első istentiszteletén hangzottak el. Nevezetes egyházi mozzanatok örökítenek meg, melyekhez hasonlóak ritkán fordulnak elő. Szerző a füzetek árából a tiszta jövedelmet a braşovi egyházközség építési költségeire fordítja. Ha a missziói hajlam és érzék nem volna még mindenütt annyira kifejlődve, hogy egyesek néhány lejt ilyen célra áldozzanak, leghelyesebb volna, ha a helyi Nőszövetség vagy Ifjusági Kör vagy más szervezet saját pénztára terhére megvásárolná a füzeteket és ingyen szétosztaná a hivek között. Könnyebb kezelés végett a füzetek csekély árát az esperesi hivatalokba lehetne juttatni, honnan egy összegben rendeltetési helyére küldenék.

Sz.: 524—1936.

Unitárius Püspök.
Cluj, 1936 június 11.

U. P.

Pályázati hirdetés.

A turdai unitárius papi állásra ezennel pályázatot hirdetek. A vonatkozó törvény értelmében (7. §.) pályázó köteles a folyamodványhoz csatolni a Teológiai Akadémia végzettségét igazoló bizonyítványt, szolgálati bizonyítványt, mindazokról a helyekről, ahol segéd- vagy rendes lelkési minőségben szolgálatot teljesített. Esperesi bizonyítványt arról, hogy a pályázó nem áll fegyelmi vizsgálat vagy ítélet alatt. A pályázat határidejéül megjelölöm **1936 évi július hó 15-ik napját**. A pályázati kérvényeket a turdaairesi kör esperesi hivatalához, Cornești, kell beadni. A később érkező folyamodványok nem fogadhatók el. A folyamodványhoz csatolni lehet minden olyan bizonyítványt, amellyel a pályázó illetékességét igazolni kívánja.

A turdai papi állás javadalma:

1. Lakás, 4 szoba, konyha és mellékhelyiségek, egy szoba iroda, üveges verenda, melléképületek, 204 öl kert.
2. A turdai határon 32 hold tagosított külső birtok.
3. Munte-nouă dülöben a város mellett szőlő, illetőleg gyümölcsös, 360 öl.
4. Martalatti dülöben gyümölcsös egy hold.
5. Câmp-postei dülöben veteményes 299 öl.
6. Egyházközség pénztárából készpénz havi részletekben 18.000 lej.
7. A paplak és iroda fűtésére 2 vagon fa, vagy annak ellenértéke 7000 lej.
8. Évi iroda-átlalány 500 lej.
9. Kongrua.
10. Stola.
11. Az egyházközség fizeti a vízdiát, az állami és községi taxákat a belsőség és a külső birtok után is.
12. A paplak külső fenntartása költsége az egyházközséget terheli, a belső fenntartás lelkész kötelessége.
13. A papi lakás irodahelyiségében a segédlelkész lakásjoga fenntartva.
14. A pap köteles a gyümölcsöskertekben évenként 10 drb. gyümölcsfát ültetni, a szőlőterületek hiányát állandóan pótolni, a mesgyéket, kerítéseket fenntartani.
15. A 2., 3., 4. és 5. pontok alatt jelzett területek hasznélvezete 1936 november 1-én kezdődik.

Cluj, 1936. június 11.

Dr. Boros György,
unitárius püspök.

Anyáknapja Clujon.

Ez évben is megtartotta az egyházközség a szokásos anyáknapját ezuttal azonban eltérően az eddig gyakorolt szokástól. Ugyanis ez alkalommal az egyházi beszédet nő lelkész mondta: Szánthó Luci gyakorló s.-lelkész. Nem szükséges írni arról, hogy milyen volt a szószéken, hogy prédikált, hogy szónokolt, hiszen már majdnem mindenki látta, hallotta női lelkészjelöltjeinket. Azonban azt elismerjük és szívesen megjegyezzük, hogy ez alkalommal több volt a kipirult arc, több volt a boldogságtól ragyogó gyermekarc, több volt a könnyező szem. Ez meg is érthető, mert az édesanyáról könnyebb a női lélekfinomságán át megemlékezni. A sikert különben az a sok köszönő kézfogás mutatta legjobban, ami az istentisztelet végeztével történt a templom előtt. Én csak annyit mondhatok, hogy soha anyyra nem éreztem az édesanyámat, mint ez alkalommal. Az istentiszteletet követőleg műsoros anyáknapi ünnepélyt rendezett a hitoktatók és tanítók bevonásával. Ezen az ünnepélyen a műsört teljes mértékben az iskolás gyermekek nyújtották. Szavaltak, felolvastak, énekeltek és sirtak a boldogságtól a kipirult arcú gyermekek. A végén virágosztás volt. A gyermekek minden megjelent édesanyát megajándékoztak egy kis virágcsokorral. Ez alkalommal hallottunk elemista gyermektől legelőször Ady verset szavalni. Ugy látszik, az Ady versek itt is hódítanak és beválnak. Az anyáknapjának megrendezése és előkészítése az egyházközség vezetőségének érdeme.

Eljövendő gyermekemhez.

Kicsi fiam! még nem láttam virágszirom arcocskádat,
De már beszélgetek veled, s imádságos hittel várlak...

Oh mint várlak szent reménységgel, kérem Istent, hogy légy erős, egészséges, jó kis gyermek...

S, hogy megnőjj nagyra, bátor-szépre, Isten, s emberek tetszésére.

Kicsi fiam! kis magzatom, még csak elképzelni tudlak,
De már sokszor elgondolom, mily szép lesz, ha majd évek múlva,

Te a Bibliából olvasol fel Anyádnak, ha ő már nem tudna...

Mint szeretném, hogy a drága hit, mely engem boldoggá teszen,
Tied legyen, s Krisztust szeretve, élj bátorságban gyermekem.

Kicsi fiam! nem láttam még virágszirom arcocskádat,

De tudom, hogy eljössz hozzám, s ha Isten is úgy akarja
Egyszer, karjaimba zárlak...

S. Sillay Erzsébet.

Gyermekem születése előtt.

Felépíté az Ur Isten szent templomát

Az én testemben . . .

Egy parányi kis életet . . .

Egy drága kicsi gyermeket . . .

Még tiz nap és én várva-várom

Hogy végre meglássam parányom...

Még tiz nap édes Istenem!...

Készen van Ő már hetek óta...

Az Ur Isten — a legnagyobb művész —

Az utolsó simításokat végzi rajta,

Hogy szép, üde, kedves legyen...

Oh Istenem, Istenem! milyen megfoghatatlan!...

Milyen szent csoda! . . . Be' szép valóság a gyermek! . . .

Oh, adj neki majd egészséget, erőt,

Hogy fel-nevekedjen!...

S miként engem óvtál, védtél, takargattál

Anyám méhétől kezdve;

Ugy oltalmazd, védelmezd Őt is...

Ur Isten! Hiszen én tőled kérem,

Tőled kérem, és neked adom...

Segisd, segisd, tedd boldoggá,

Szeresd az én kis Magzatom!...

S. Sillay Erzsébet.

Drága kincs : a gyermek.

Hogy is mehetnék én, társas-multságba,

Mikor kicsikém van, ki engem szeret?...

Tőlem vár Ő mindent ezen a világon,

Fénylő tekintete messzire követ...

Dehogy is vágyom én, dehogy is megyek,

Jó nekem mellette, dolgoztatva szépen...

Figyelni, parányi ajka hogy nevet...

Gyönyörködni bájos fejlődésében.

Felveszem ölembe... feltartom a napnak,

Megállunk ketten az Isten előtt!...

Nem kell nekem semmi; olyan szép az élet!...

Oh Istenem, tartsd meg, áldd meg Őt!...

S. Sillay Erzsébet.

Templomszentelés Pestszentlőrincen.

A Duna-Tiszamenti unitárius egyházkör életét alig néhány mérföldkö jelzi, amelyek között elhelyeződik a magyar Alföld unitáriusainak egyházi élete. A legelső unitárius istentiszteletet ezen a területen 1869-ben tartotta Budapesten *Ferencz József* akkor cluji lelkész, 1876-ban alakult meg a leányegyházközség és 1890-észn szentelik fel Budapesten az első alföldi magyar unitárius templomot.

A budapesti unitárius templom körül épül ki a nagy alföldi síkságon a többi gyülekezet, s lassan felépül a *polgárdi-i* imaház, s azután két szép templom emelkedik a XX. század elején *Füzesgyarmaton* és *Hódmezővásárhelyen* az egy igaz Isten dicsőségére. *Déaványa* községben is unitárius imaházat emelnek, s a világháború által megszakított templomépítési vágyat tovább folytatjuk annak befejezte után, amikor felszenteljük a *debreceni* unitárius imaházat és a *budapesti Unitárius Misszió Ház* templomát. Sajnos, hogy a háborús hadikölcsön elvitte az *orosházi* gyülekezet templomépítésre egybegyűjtött pénzét, de az Isten másutt engedte meg, hogy hajleket emelhessünk dicsőítésére.

A budapestkörnyéki unitáriusság élete a szórványgyülekezetekben épen *Pestszentlőrincen* indult el, ahol néhány unitárius család az állami lakótelepen összegyűit *Egeni János* gondnok vezetésével s előttük *Dr. Csiki Gábor* lelkész hirdette az ígét. Lassan-lassan megindult a munka a többi szórványgyülekezetben is, s ma már nyolc pestkörnyéki városban és községben gyűlnek össze hiveink iskolatermekben, hogy saját hitük szokásai szerint fohászokodjanak az egy igaz Istenhez.

A pestszentlőrinci hivek gondozását hosszú éveken keresztül *Pethő István* hitoktató lelkész végezi, aki Isten segítségével felébresztette hivei lelkében a templom utáni vágyakozást, s lassan elindult a szórvány megszervezésének munkája, majd a megalakult leányegyházközség folytatja a törekvéseket, az idei őszön pedig megtörténik a templom alapkövének ünnepélyes letétele. Az igazi építőmunka valójában csak ekkor kezdődött meg. A lelkész és a gyülekezet valóban két kezük munkájával gyűjtötték egybe az építéshez szükséges anyagot s lelkük hitét építették bele a téglák közé, s a gyülekezetnek az egész unitáriussággal egybeforrt szeretete emelte fel az új Istenhajlékot és a vele egybeépült szép gyülekezeti termet.

1936. június 7-én többszáz unitárius hívünk gyűlt egybe, akiknek nagy része csak a templomajtón keresztül hallgatta azokat a lélekemelő szavakat, melyek kíséretében az új hajlékot az egy igaz Isten dicsőségére és a háboruban elesett székely hősök emlékezetére a magyarországi unitáriusság felszentelt. Az Aranyosrákosi Székely Sándor templomi vegyeskar *Nagy Sándor* által vezetett szép éneke után csendül fel a templomépítő *Pethő István* lelkész áhitatos imádsága, mely a hálaadás és a könyörgés be-

széde volt. A felszentelő beszédet *Józan Miklós* püspöki vikárius tartotta s beszéde nyomán könny égett a gyülekezet szemeiben. A templomszentelő gyülekezet előtt az urvacsorai ágendát *Barabás István* mondotta építő szép beszédében. *Pethő István* lelkész ismertette ezután a templomépítés nehézségeit, ezt a sok fáradtságon és csüggedésen keresztül Isten segedelmével elvégzett munkát. Az üdvözlések hosszú sorát nem említjük fel, csak *J. Taylor* angol unitárius testvérünk megkapó szavait jegyezzük fel, aki mint az angliai Bolton város polgármestere és a boltoni unitárius gyülekezet gondnoka, a nagyvilág unitárius lelkének üdvözletét tolmácsolta. A gyülekezeti termet a délutáni órákban *Dr. Nyiredy Géza* a Dávid Ferenc Egylet alelnöke avatta fel lelkes és szívetleket megragadó beszédével, ahol a megnyitót *Kovács Jenő* presbiter mondotta.

A pezsztentlőrinci templomszentelés az idei évben azonban nem az egyetlen örömnapija a magyarországi unitáriusoknak. Advent elsőnapján az ujjonnan alakult *dunapataji* hivek készülnek *Barabás István* vezetésével új imaházuk felszentelésére, s ugyan-csak az ősz folyamán kerül majd tető alá a *nógrádverőcei* határban a *Szentábrahám Unitárius Pihenő*, az unitárius fiatalok nyári üdülőthona, melynek létrejötté elsősorban is *Kelemen Béla* budapesti egyházközségi gondnok fáradhatatlan munkásságát bizonyítja. Dávid Ferenc népe a nehéz körülmények között, szétszórtnan és kicsiny lélekszáma dacára is él, s dolgozik a szebb és jobb jövő megteremtéséért.

Ferencz József.

Fikker János: Az Istenről való felfogás korunk tudományos gondolkodásában. Az Unitárius Irodalmi Társaság szakkönyvtárának harmadik számaként jelent meg. A 92 oldalra terjedő könyv alapos tanulmányként az eredménye. Szerző biztos kézzel, határozott, komoly kritikával és helyes meglátással nyúl hozzá a bonyodalmas kérdéshez. Ezzel a kérdéssel ma egy óriási irodalom foglalkozik, amelyekből bíráló szemmel azt választja ki szerzőnk, amely valami szempontból jelentős. A vallás és tudomány viszonyát, egymásra hatását, a különböző lelki és lélektani megállapításokat oly szerencsés bírálattal tárgyalja, hogy e könyv egyike a napjainkban megjelent legértékesebb könyveknek,

Természet világából.

Mindennapi táplálkozásunk.

A táplálkozás által való gyógyítás ma mindinkább elterjedő szokássá válik bizonyos betegségek esetében. Gyógyintézetekben könnyen keresztülvihető, azonban nem minden családtagnak áll módjában szanatoriumoknak rövidebb-hosszabb ideig való látogatása. Igen sok ember nem tudja azt, hogy a kenyeren, húson s főzelékeken kívül egy igen fontos anyagra, úgynevezett »élő« táplálékra is elengedhetetlen szükségünk van. Legtöbb élő táplálék van a gyümölcsben, ami csak úgy érvényesíti éltető, vérfeljavító hatását, ha a benne levő élő vitamin anyagokat felfőzés által nem semmisítették meg. Az állandó és felesleges, így tehát egyoldalú, fehérjetartalmú ételekkel való táplálkozás (tojás, hús, hüvelyes, zsíros ételek, sajt), fűszeres ételek, alkohol élvezete, ülő életfoglalkozás, kevés mozgás vérünket sűrűvé, ragacsossá teszi. A szív nehezebben lüktet, fáradtan továbbítja a vért a véredényekbe és e munka elvégzésére nagyobb erőfeszítést fejt ki, ami által kényelmetlenségek és zavarok állanak elő.

Gyümölcserés idején, tavasszal, nyáron és ősszel igen hatásos gyümölcskúrákat végezhetünk el, ami az emésztő- és légzőszervek zavarait elmulasztja, lázhoz való hajlamosságot, bőrkütiést oszlat, vesét és hólyagot a kórt okozó anyagoktól megtisztítja. A gyümölcskúrához a következő vadon termő és termesztett gyümölcsféléket használhatunk.

Áfonya. Szörp, befőtt, szárított gyümölcs és bor készül belőle.

Berkenye. Piros gyümölcséből készült befőtt hasmenés ellen kitűnő szer.

Birs. Sajtot, beföttet készítenek gyümölcséből.

Bodzabogyó. Belőle készült befőtt enyhén hashajtó,

Málna. Nyersen, cukorral meghintve a legizletesebb gyümölcs.

Ribizke. Nyers gyümölcse megcukrozva szívmelegnyugtató, úgyszintén beföttje is.

Erdei és földi eper. Gyümölcse izletes. Némely emberen kiütést okoz.

Szeder. Levele teapótló. Éretlen gyümölcse hasmenést szüntet.

Szőlő. Nyers gyümölcse szervezetünkre a legjobb hatást gyakorolja. Különösen kiemelendő az a tulajdonsága, hogy jósága mellett még olcsó is. Így tömegfogyasztásra alkalmas.

Németországban az utóbbi években óriás jelentőségre tett

szert a folyékony alma és körte, ami tulajdonképpen a tej pasztörizálásán alapszik. Gyümölcsleszedés után a tulért almákat vagy körtéket szépen lehámozzák, csutkáikat megtisztítják, majd a levét kipréselik, a kipréselt almalevet 70 C° fokra felmelegítik, ezáltal az erjedést okozó gombákat megölik, de a vitaminvegyületek megmaradnak. Az így nyert folyékony almát vagy magyarosan mondva csigert, izléses palackokba hidraulikus présrel rendkívül finom szűrő segítségével beleöntik és légmentesen elzárják. Ennek a módszernek előnye az, hogy a friss, zamatos almalé éveken megmarad. Ardeal fővárosában Schilling ügyvéd már félig berendezkedett a folyékony alma és körte gyártására, különösképpen akkor van fontos gazdasági jelentősége, mikor a nagy almatermés azonnali értékesítése nem fizetődik ki.

Összefoglalva az elsorolt dolgokat, leszegézhetjük, hogy a táplálkozás rendes menetéhez elengedhetetlen szükségünk van a gyümölcsfélékre, mert ezek nemcsak sok betegségtől óvhatnak meg minket, hanem fogyasztásuk által a szervezet frissebb és életerősebb lesz.

Dr. Ferenczy Sándor.

Jó emberek emléke.

Kiss Viola, Dr. Kiss Elek teol. akad. tanár leánya írja Angliából (Ashton-under-Lyne, Manchester mellett), hogy néhai Scott Lőrinc unitárius lelkész emlékére Dentonban, ahol ő lelkész volt, egy vasárnapi iskolát építenek s május 30-án volt az alapkövetéle. Nevezett néhai lelkész édesanyjával együtt Dentonban egy emeletes iskolát épített volt annakidején s hivatásuk szerették, hogy most az ő emlékét tisztelik meg egy ilyen új épülettel.

Az ünnepélyen jelen volt a város polgármestere s a néhai lelkész leánya végezte az alapkövetélet. E leánynak a testvére az a Scott lelkész, aki családjába hívta Kiss Violát «cseregyeremeknek». Az ifju Scott lelkész családjában lakik nőtestvére is s ők unokatestvérei Anglia egyik legnagyobb lapjának, a Manchester Guardian ifju tulajdonosának.

Itt említjük meg, hogy Kiss Viola kézimunkára tanítja a vasárnapi iskolás nagyobb leányokat s magyar egyházi ének-dallamokat orgonázik a templomban.

Nagy Zoltán lelkészjelöltet az E. K. T. a külföldi akadémiaára kiküldte.

Dâmbăi egyházközség megújított templomát és tornyát f. évi július 5-én ünnepélyes istentisztelet keretében adta át ismét a használatnak. A főtisztelendő Püspök ur meleg-hangu üdvözlét küldött.

Osztálytársak találkozója.

Clujon június hó 10-én a 10 éves érettségizettek tartottak találkozót, akik között Ferencz József budapesti lelkész tartott mély hatású istentiszteletet a cluji templomban. A találkozón 10-en jelentek meg, u. m. Wagner János, Lőrinczy György, Végh Kálmán, Topán Zoltán, Dr. Ürmösi Károly, Kiss Lajos, Weisz Zoltán, Ferencz József, Deutsch Gábor és Káhn Arnold.

A 10 évesek melegen emlékeztek meg az iskoláról, a püspöknél és volt tanáraiknál tisztelegtek. Elhatározták, hogy 5 év múlva újból összegyűlnek.

Június hó 21-én pedig a 40 évesek tartották találkozójukat. Ezek közül megjelentek: Bölöni Vilmos cojocnai lelkész, Dr. Földes Ferenc hódmezővásárhelyi kir. közjegyző, Dr. Lukácsy József cluji ügyvéd, Márkos Albert főgimn. tanár, Dr. Ruzitska Lajos budapesti ny. máv. műszaki főtanácsos, Ütő Áron nyug. árvaszéki elnök.

Osztálytársak részt vettek az istentiszteleten, melyen Ürmösi József püspöki titkár teljesített szolgálatot. Tisztelegtek a püspök urnál és a kollégium igazgatójánál. Dr. Gál Kelemen egyetlen élő tanáruknak átadták üdvözlőlevelüket. A többi volt tanáruknak és Dr. Barabás Ábel v. osztálytársuknak csak a sírját látogathatták meg a köztemetőben.

Ugyancsak június hó 28-án a 35 évesek találkoztak a cluji kollégiumban. Jelen voltak: Májay Dezső kir. közjegyző (Kaposvár), Kovács Kálmán tanár (Budapest), Böros György tanár, Dr. Abrudbányay Géza ügyvéd, Dr. Barabássy Albert ügyvéd, Kovács Lajos, Szén Mihály, Kovács István lelkészek. Osztálytársak testületileg résztvettek az istentiszteleten, amelyen imát és egyházi beszédet Kovács Lajos braşovi esperes mondott. Megható volt hallani a régi kollégiumról való visszaemlékezést, a régi kollégium szellemének fölidézését. Ugyanis ez az osztály még a régi kollégiumban tett volt érettségit. A megható istentiszteletet igazán bensőségessé tette Puksáné Boros Irén énekművésznő szóló éneke, amely igazi felejthetetlen lelki élvezetet nyújtott. A megható istentisztelet után az öreg diákok tisztelegtek Dr. Boros György püspöknél, Gálffy Zsigmond igazgatónál, Dr. Gál Kelemen tb. igazgatónál és tanáruknál s a még élő többi tanáraiknál. Ezután kimentek a köztemetőbe s virágot helyeztek a rég elköltözött kedves emlékü tanáraik: Boros Sándor, Nagy Lajos, Kovács János, Benczédi Gergely, Dr. Nyiredy Géza, Péterfy Dénes és Nagy Gyula sírjára. Másnap már a volt osztálytársak a régi emlékek felújítása mellett szétmentek élethivatásuk folytatására.

Kövessed a világrendjét, szánts, vess, de ne kérdezd, hogy miért. A kérdés föltevésére meglehet a jogod, de nem vagy képes rá felelni. Egyetlen Egy van, aki tudja a miértet. Ez az Egy szeret téged. Ezzel elégedjél meg.

Wagner Károly.

Főlhívás tagtársainkhoz, előfizetőinkhez. Felkérjük kedves tagtársainkat és előfizetőinket, hogy hátrálékaikat sziveskedjenek rendezni. Lapot, egyesületet csak úgy lehet fenntartani, ha minden tag és előfizető eleget teszen kötelességének. Az elmúlt évek gazdasági válsága miatt többen nagyobbösszegű hátrálékkal tartoznak. Ez a nagyobb hátrálék úgy is rendezhető, ha a hátrálékos belép az alapító tagok sorába. Az 1000 lei alapító tagsági díj két év alatt tetszésszerinti részletben is kiegyenlíthető. Reméljük, hogy sokan élni fognak ezzel a lehetőséggel.

Tudnivalók a D. F. Egyleti munkára vonatkozólag. Az egylet központi választmánya a jövő évi naptár szerkesztésével Benczédi Pál titkárt bízta meg. A naptár számára szánt cikkek vagy bármiféle értesítések, kiigazítások legkésőbb augusztus hó 31-ig szerkesztő címére beküldendők; ugyancsak erre az időre kéri a szerkesztő a megrendelések beküldését is. Szerkesztő kéri a körök titkárait, hogy a nyári gyűlésről sziveskedjenek tudósítást küldeni.

Az alba de susi Unitárius Egyházkör D. F. E. Ifjúsági Körei 1936 június 1-én rendezték meg Racoşul de joson a szokásos évi köri *Ifjúsági nap*-ot. A minden tekintetben jól sikerült nap istentisztelettel kezdődött, melyen Fekete Lajos ormenísi lelkész mondott imát és alkalmi beszédet. Közgyűlésen Simén Dániel fágaraşi lelkész ismertette az ifjúsági körök helyzetét és munkásságát. Közgyűlés köri titkárrá Simén Dániel lelkészt választotta. Délután 4 órakor műsoros vallásos délután volt a templomban. Imát mondott: Simén Dániel, énekelt az ormenísi D. F. E. templomi vegyeskara, megnyitó beszédet tartott Kelemen István köri esperes, szavalt Gyeró Istvánné és Gyeró Mihály D. F. E. tagok, alkalmi előadást tartott a népnevelés feladatairól Kacsó Sándor író és lapszerkesztő. Saját költeményeit adta elő Ifj. Szabó Sámuel braşovi I. k. tag, bezáró beszédet mondott: Simén Dániel I. k. titkár. Este 9 órakor vidám műsoros est volt tánccal egybekötve a községházában, melven az ormenísi unitárius és racoşul de josi, ormenísi. baraolti és fágaraşi ifjúsági kör tagjai vettek részt; székely népviseletbe öltözve konferált Ifj. Szabó Sámuel. Ugy a szereplőknek, mint az Ifjúsági napon megjelenteknek és közreműködőknek ez uton is hálás köszönetet mond a rendezőség.

A belini D. F. Nőszövetsége május 31-én, pünkösd első napján délután az unitárius templomban tartotta egyleti évet bezáró ünnepélyét. Imát és alkalmi beszédet Benedek Gyula s. lelkész mondott, mely után Pál Tivadarné tanítónő-egyleti elnök mondott meleg szavakat a hivekhez. Varga Pálné, Varga Józsefné, Bartha Mihályné szavalt; Kisgyörgy Sándorné felolvasott; Máthé Elekné, Vajda Imréné kettesben énekeltek; László Ferencné tanítónő vallásos dalt énekelt nagyhatással, majd felolvasta a titkári jelentést. Ezen száraz adatokba hozzáfűzhetünk még annyit, munkánkkal szemben lehetnek közömbösek, sőt ellenszenvesek is az emberek, de a női szívek szeretete mindent legyőz. Mindenhol lehet dolgozni — és pedig nagy sikerrel, hogyha lelkiismeretes vezetők állanak az élen s gyarapodnak nemcsak az anyagi, hanem a lelki értékekben is.

A treiscaunei D. F. Egylet a jelen évi közgyűlése alkalmából a lemondott Ütő Áronafia eddigi elnök helyébe Dr. Lőrinczy István affiát választotta elnöknek. Új elnök programjából közöljük a következőket: „Én egyelőre a falusi apró munkára, különösen a férfiak világnézetének kialakítására és közös önvédelmi sorompóba állítására igyekszem magamat rávetni. Ébreszteni és kovácsolni kell, hisz oly sokan alszanak és hullanak szét. — Egyletünk hivatása ma mélyebbre hatni és ünnepélyekkel meg nem elégedni. Papságunkban értékes munkatársakat látok és hiszem, hogy sikerülni fog valamelyes eredményre jutni a férfiak megmozdításában is, hisz tulajdonképpen ez kellene, hogy gerince legyen a nők és ifjak munkássága mellett.“ Új elnök affiának ezen minőségben sok szerencsét és sikert kívánunk. Isten áldása legyen a munkásságán.

Iskolai ünnepély Diciosánmartinban. A diciosánmartin unitárius elemi iskola tantestülete a szokásos áldozócsüdtörtöki iskolai ünnepélyt f. hó 21-én rendezte meg. Az ünnepélyt Gvidó Béla esperes közvetlen, meleghangu szavakkal nyitotta meg, mely után az iskolás növendékek elénekeltek a „Király himnusz“-t. Ügyesen szavaltak Völgyi Ilona VI., Szabó János és Keszegh Irén I. osztályos tanulók. Szépen sikerült az I—IV. osztályos növendékek éneke. „A báli ruha“ című vígjátékot nagy jártassággal adták elő Szabó Anna, Szabó Zsuzsa, Szabó Margit, Antal Anna, Durugy Juliska VI. oszt. tanulók. Szépen szavaltak Novák Kató III., Pálffy József III. és Pálffy István IV. oszt. tanulók, majd az V—VII. osztályosok éneke következett. Ügyes volt Szőcs Kamila VI. oszt. tanuló felolvasása, mely után Miklósi Anna V., Bartha Juliska V. és Szabó Margit VI. o. tanulók szép szavai következtek. A műsor legkiemelkedőbb száma a „magyár szülő“, melyet a leány növendékek a közönség nagy élvezete mellett saját kézimunkájukkal készített magyar ruhában adtak elő. Durugy Zsuzsa VI. és Bartha Mariska VII. o. tanulók isnolásgyermekeket meghazudtoló alakítással adták elő a „Pesti nagysága és a székely asszony“ c. dialogot. Török János ig. tanító bezáró szavai után a gyülekezet elénekli „Erős várunk nekünk az Isten“ kezdetű éneket. Minden egyes szereplő sok ügyeséget, sok akaratot árult el s jutalmul mindenik sok megérdemelt

tapsott kapott. De különösen elismeréssel kell adóznunk Török János és Simon Anna tanítóknak, kik az ünnepély megrendezését lankadatlan fáradságukkal lehetővé tették.

Minden életrevaló nép megbecsüli a multját, nagyjainak munkásságát. Ne feledkezzünk meg a Dávid Ferenc Egylet történetéről. Minden unitárius szerezzze meg e könyvet, amely az egylet félszázados történetét tárja előnkbe. Ara 20 lej. Megszerezhető a D. F. Egylet központi és vidéki elnökségeinél.

Rovatvezető: *Ifj. Hadházy Sándor.*

Találkozás az unitáriusokkal.

Utamban találkoztam unitáriusokkal Bihorban, Careiben, Oradean, Aradon, Timișoaran s e két utóbbi helyen tüzetesebb unitárius érdekű megbeszélést folytattam velük. Az a benyomásom, hogy Careit Bihorból, Aradot és Timișoarat Oradeáról kellene lelkigondozásban részesíteni. Timișoaran mintegy 10 (tiz) nagyreményű iparos ifjuval beszélgettem s jól esett látnom, hogy mi is megértünk a reális életfeladatok megoldására is. Egyházunk missziói megszervezése kellő hozzáértéssel egyik legsürgősebb teendőnk kell, hogy legyen. *Dr. Kiss Elek.*

Rajz- és kézimunkakiállítás a helybeli kollégiumunkban. Folyó év június 14—18-ig gazdag tartalmu kiállítást rendezett Tóth István rajztanár a kollégiumunk II. emeleti rajztermében. Különösen leptek meg a IV. oszt. tanulók famunkái s az alsó három osztály színes papírmozzaikjai. A rajzok geometriai, dekoratív és és szabaddkézi jellegűek voltak. Felsőbb oszt. tanulók közül egy páran már érintik a művészi határt; az alsóbb oszt. tanulók közül is akad egy pár olyan, akik a rajz és kézimunka szempontjából szép eredményekre biztatnak. A kiállítás sikere Tóth István rajztanár és festőművésznek köszönhető, ki ezuttal is a tőle megszokott nagy hozzáértéséről tett tanubizonyyságot.

Vizsgálatok az Teológiai Akadémián. Junius 22-én, 23-án és 24-én folytak le a Teológiai Akadémia vizsgálatai, melynek során alapvizsgát tettek: Miklós István általános jó és Simonyi György jó eredménnyel. Szakvizsgálatra jelentkeztek: Kereki Gábor, Nemes Dénes és Tóth Vilmos IV. éves hallgatók, mindhárman sikerrel tették le a vizsgát. Lelkészképesítő vizsgára állott és sikerrel tette le: Késmárky Miklós (jeles), Lőrinczi Mihály (jeles), Nagy Sámuel (jó), Nagy Zoltán (jeles), Pálffi Károly (jó), Szánthó Luci (jeles) és Szász Dénes (elégéséges). Kisegítő-kántori bizonyítványt szereztek: Jánosi Zoltán és Nagy István, rendes-kántori oklevelet: Nemes Dénes, Lőrinczy Mihály (tanító), Jobb Dénes, Báró József lelkész.

A cluji Unitárius Főgimnázium tornavizsgálója. A főgimnázium ifjúsága a szokásos évi tornavizsgáját junius 7-én tartotta meg nagyszámu közönség előtt, Lőrinczy Zoltán tornatanár vezetésével. A tornavizsga régi hagyományos unitárius szokás szerint „Erős várunk nekünk az Isten“ eléneklésével kezdődött. Az ének után a zenére betanult szabadgyakorlatok következtek, amelyek szintén régi hitünkhöz és szokásainkhoz való ragaszkodásnak a tanujelei, mert most ujabban a modern tornával a zenés gyakorlatok teljesen kimaradnak, csak még mi tartjuk meg ezt a szép számot, amelynek a szemlélésében a közönség igazi örömét leli. Az atlétikai némaszámokban az ifjuság középiskolai mértéket meghaladó eredményeket értek el. *Magasugrásban* I. Tövissy József VII. és Simon István V. osztályos tanulók 152 cm-es ugrással. *Távolugrásban* I. Tövissy József VII. oszt. tanuló 5 méter 49 cm. ugrással. *Sulydobásban* I. Kriza László IV. oszt. tanuló 12 méter 38 cm-es dobásával. A tornavizsga legkiemelkedőbb pontja a szertorna volt, ahol különösen Kádár Ernő VII. oszt. tanuló gyönyörű tornája ragadta meg a közönség figyelmét. A legutolsó szám volt a „Woley-ball“-mecs, amelyen a gimnázium ifjúsága és az egyetemi hallgatók között folyt le, ahol a diákok játéka sokkal felülemelkedett a Főiskolásokén. Az ünnepély „Tebenned biztunk elejétől fogva“ egyháznéppel fejeződött be. A tornavizsga szép megrendezésében az érdem Lőrinczy Zoltán tornatanáré. Fogadja ezért az ifjuság köszönetét.

Évzáró a Teológiai Akadémián. Az Unitárius Teológiai Akadémia junius hó 21-én tartotta évzáró ünnepélyét, melynek lefolyása a következő volt. Az ünnepély az akadémiái ifjuság énekével kezdődött, melyet Útő Lajos zenetanár vezetett. Ezután Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanár buzgó imával adott hálát a mindentható Istennek az évben mutatott gondviselő jóságáért. Vári Albert dékán tartalmas és lelkesítő beszédben emlékezett meg Simén Domokosról, a nagy unitárius teologusról születése 100-ik évfordulója alkalmából. Az év eseményeire nem tért ki, mert azokról az Értesítő fog beszámolni, de fölemlítette a jóltevőket, akik közül Dr. Boros György püspökné ömélt. 1000 lejjel, Dr. Ferencz József felügyelő-gondnok 500 lejjel, Dr. Boros György püspök 400 lejjel, Kahlfürst Imre 300 lejjel, Dr. Kiss Elek tanár közvetítésével Müller

Géza, Dr. Gspann Károly, Papsztné nagys. asszony és Nagy Károly egy teológus ebédkosztjának a fedezésével szerepelnek. A pályázatok s más alapon jutalomban részesültek: Tóth Vilmos (a legtöbb esetben), Kerekí Gábor, Nemes Dénes, Deák Berta, Bodor András, Nyitrai Mózes, Nagy Ferenc és Sebe Ferenc. A főt. Püspök ur bölcs utmutatást tartalmazó szavai után ért véget az ünnepély.

Uj doktor. Örömmel értesültünk, hogy június hó 13-án Osváth Árpád joghallgató afiát a jogtudományak doktorává avatták. Az ifju doktornak sok szerencsét és sikert kívánunk.

Pap Sámuel természetrajz- és földrajzszakos tanárjelölt a szakvizsgát sikeresen letette. A kiváló ifju afiának további sikert és szerencsét kívánunk.

A Leányotthon Elöljárósága felhivja mindazon szülőket, akik Clujon tanuló leányaikat az 1936—37. isk. évben a Leányotthonban óhajtják elhelyezni, hogy eziránti kérésüket küldjék be a Leányotthon Elöljáróságához címezve az Unitárius Kollégiumba (Cluj, Str. Marechal Foch 12.) augusztus 15-ig.

Tájékoztató. A cluji unitárius koll. főgimnáziumába az 1936—37. isk. évre beiratkozhatnak minden magyarnyelvű tanuló valláskülönbőség nélkül. Nem magyarnyelvű tanulók felvételéhez miniszteri engedély szükséges. Az ez iránt való kérvények a közoktatásügyi miniszteriumhoz címezve f. év augusztus 15-ig nyújtan-dók be az igazgatóhoz. A magyar anyanyelvű tanulók augusztus 25—31. között iratkozhatnak be. Mivel az iskolai év szeptember 15-én kezdődik, vidéki tanulók szeptember 13-ig iratkozhatnak, hogy a kétszeres utiköltségtől megkíméltesse nek. Az I. gimn. osztályba iratkozók szept. 1-én legalább 9 és fél, legfennebb 13 és fél évesek kell, hogy legyenek. Az I. osztályba felvételi vizsgálat alapján lehet beiratkozni. A felvételi vizsgálat ideje szeptember 13-ika. A vizsgálat tárgyai román nyelv és számtan. Előbbiből 15 sort írnak diktálás után a vizsgázók a 4. elemi osztályban tanult anyagból, szóbelin pedig olvasnak valamely tanult olvasmányból és kérdéseket kapnak az olvasmány tartalmára és az elemi iskolában tanult nyelvtanra vonatkozóan. A felvételi vizsga 80 lej. A felvételi vizsgálatra való hocsátás iránti kéréseket augusztus 30-ig kell beküldeni az igazgatósághoz a következő mellékletek kíséretében: 1. Osztálybizonyítvány az elemi iskola (legalább) 4. osztályáról. Felekezeti iskolák bizonyítványára tanfelügyelői láttamozás szükséges. 2. Állami anyakönyvi kivonat. 3. Egyházi keresztlevel. 4. Állampolgársági bizonyítvány (vagy annak hiteles másolata). 5. Ujraoltási bizonyítvány Ezek az okmányok nemcsak vizsgái, hanem beiratási okmányok is lesznek. A javító vizsgálatok ideje helybeli tanulók részére szeptember 1—3., vidéki tanulók részére szeptember 12—14 napjai. A felső tagozathoz (V. oszt.) való felvételi vizsga ideje szept. 12. Vizsgadíj 100 lej. Fizetendő díjak a főgimnáziumban: 285 lej beiratási és évi 3000 lej iskolai díj. A kollégiumi épületben modern internátus (központi fűtés, egyéneként fürdő, külön nappali és hálószobák) áll a főgimnáziumi tanulók és fő-

iskolai hallgatók rendelkezésére. Ugyanebben az épületben vannak az étkező helyiségek (konviktus) is. Fizetendő díjak az internátusban és konviktusban: Főgimnáziumi tanulók évi 1500, főiskolai hallgatók évi 3000 lej internátusi díjat fizetnek. Fürdősi díj évi 100 lej. Utóbbiak beíratási díja 285 lej. A konviktusosok díjak havonta 600 lej. Közeli vidékről való szegény tanulók, akik hazai csomagot könnyebben kaphatnak, vagy azok, akik rokonaiknál valamelyes étkezési ellátást kaphatnak, lehetnek félkosztosok (ebéd, vagy reggeli-vacsora) s ebben az esetben a kosztdíjnak felét fizetik. A bentlakó tanulók ágyneműt (szalmazsák, párna, takaró) hazulról hoznak. Egyházi érdek lévén, hogy kiváló tehetségű ifjaink szegénységük miatt ne essenek el a középtoku iskoláztatástól, lelkészeink és tanítóink ajánlata alapján 5—10 első gimn. oszt. lépő tanuló teljes, vagy nagyobb kedvezményben fog részesülni az I. évharmadban tanúsítandó tanulmányi előmenetel alapján. Az egyenruha a főgimnáziumban kötelező; az első osztályba jövő tanulók ezt a karácsonyi szünidő végéig kötelesek beszerezni. *Az Igazgatóság.*

Barabás Béla szórványlátogatási programja 1936 jul.—dec. 31-ig I. Ozun központban: Istenisztelet és urvacsoraosztás; okt. 4-én, dec. 26-án d. e. 11 órakor a ref. elemiben. Hittanóra: szept. 26, okt. 10, 24, nov. 14, 28, dec. 12-én d. e. a ref. elemiben. Közgyűlés dec. 26-án d. e. u. ott. II. Sântion-lunca vidéke: Istenisztelet és urvacsoraosztásra Sântion-luncara bejárnak. Hittanóra a szórványok meglátogatásakor lesz. III. Moacşa központban: Istenisztelet és urvacsoraosztás nov. 8-án d. u. a moacşai gondnok házánál. U. ott hitoktatás. IV. Covasna központban: Istenisztelet és urvacsoraosztás szept. 13-án és dec. 27-én d. e. fél 12 órakor a ref. templomban. Közgyűlés dec. 27-én később jelzett helyen. Hitoktatás u. akkor. V. Târgul-secuesci központban: Istenisztelet, urvacsoraosztás és hittanóra szept. 20-án, nov. 1-én, dec. 13-án d. e. 10 órakor a ref. tanácsteremben. Közgyűlés dec. 13-án u. ott. Az összes I—V. központokhoz tartozó 28 községben lakó hívek meglátogatása az okt.—novemberi körutamban történik. — Kérem a híveket őrizték meg e programot — közöljék másokkal is, akik érdeklődnek Isteniszteleteink iránt. Továbbá egyik-egyik községben közösen rendeljenek még legalább egy-egy példányt a Közlönyből, mert ebben — minden minket érdeklő egyházi-, köri- és szórványbeli híreinket közölni fogunk. *Barabás Béla.*

Házasság. Késmárky Miklós lelkésztestvérünk és Barabás Ibolyka június hó 27-én Turdán házasságot kötöttek. Isten áldása legyen az ifjú páron egy hosszú boldog életen át.

A cluji zeneakadémia növendékei május hó 30-án koncertet rendeztek, melyen Borbély Erzsébet és Márkos Albert zeneakadémiai hallgatók, mint karvezetők, kiváló képességükről tettek tanúbizonyságot.

Nagy József cluji elemi iskolai tanító az elmúlt napokban hirtelen olyan rosszul lett, hogy azonnali orvosi műtétre volt szüksége. A műtét megtörtént a helybeli református kórházban és

pedig teljes sikerrel. Istennek hála, tanító afia a napokban már el is hagyhatta jó egészséggel a kitünő kórházat.

Uj teológiai tanár. Fikker János lelkésztársunk, okleveles középisk. vallás tanár, június hó 23-án teol. akadémiai tanári vizsgát tett a rendszeres teológiai szakcsoportból. Ifju lelkésztársunk, aki mint gyakorló lelképásztor is kiváló eredményeket mutatott fel a falu munkában, kiváló készütségről tett tanubizonyosságot. Sok szerencsét kívánunk további munkásságához!

A Romániai Országos Magyar Dalosszövetség Erdős Mihály turdai énekvezértanítót és Ütő Lajos cluji zenetanárt országos karnagyi címmel tüntette ki a magyar dalkulturáért folytatott önzetlen munkásságuk elismeréseképpen. Ehhez a megérdemelt kitüntetéshez mi is csatoljuk a mi szivből jövő jó kívánságainkat: Adja a jó Isten, hogy még sokáig szolgálhassák a szent ügyet jó erőben, egészségben és az eddighez méltó sikerrel!

Adományok a braşovi unitárius templomépítésre (folytatás): Szász Róza (Károlyé) 100, Lőrinczy Dénes bucureşti lelkész utján Bc. 5681, Szász János telef. és neje 500, Rétyi Miklós és neje 100, Balázs András esperes Dárju 100, Szász Róza (Károlyé) 100, szeretetvendégség templomi szőnyegre Kovács Lajosné, Dr. Kerekes Istvánné, Száva Geröné, Gál Vilmosné, Keresztes Gyuláné, Kónya Gáborné rendezésében 1500, Szakács István 500, ápr. 6-án vallásos estély perselypénze szőnyegre 650, Benedek Albert asztalos 600, Földvári Péterné Timişul de sus orgonára 500, Kovács Irén Cluj 500, Benkő Árpád Arcuş 500, Vida Géza Sft. Gheorghe 250, Fóti Károly 100, Kozma Piroska Aita Mare 100, Szakács István 500, Csiky Albert Odorhei 100, Baranyay György Timişul de jos 1000, Gyöngyösi Károly és neje 500, Lukácsi Pál 100, Nagy Lajos turdátfalvi 100, ifj. Szász Balázs 30, ifj. Gergely János Satulung 100, id. Gergely János Satulung 100, Veress Benedekné Cernatu 500, Kónya Gáborné 500, Kásper Jánosné 600, Berecz Gvula 100, Nagy Dénes 100, özv. Tóth Aronné férje emlékére 500, Péterfy Áron 500, Jakab Vilmosné 100, Vass Áron 100, Románszky István 250, Bartalis Sándor Bucureşti 50, Bartha Miklósné Bucureşti 100, Unitárius Kollégium Tanári Kara Cluj 250, Gálfalvy Sámuel I. G. Duca (Cristur) 200, Szentmártoni Kálmán Cluj 100, Puksa Endréné Cluj 100, máj. 17-én vallásos estély perselypénze szőnyegre 1433, Vajda Birike 200, Keresztes Mihály 200, Dr. Vajda Béla Diciosánmartin 200, Nőszövetség adománya 11.000 és 17.000, Ferencz Károly 54, Máthé Béla 100, Jakab Vilmosné 100, Braşovi Ifjusági Kör 3220 (Folytatjuk). A kegyes adományokért hálás köszönetet mond az egyházközség nevében Kovács Lajos lelkész.

Közös erdei ünnepély Braşovban. Braşovban az évek óta szokásba vett erdei-ünnepélyt az u. n. Honterus-téren a r. kath., ref., magyar evang. és unitáris egyházak közösen az iskolás növendékek és felnőttek részvételével jun. hó 21-én igen nagy érdeklődés mellett ez évben is megtartották. A várososn végigvonuló menetben az iskolák növendékein kívül a leány- és fiu egyesületek, az egy-

házközségek férfi- és nőtagjai, cserkészek és különböző egyházi s társadalmi egyesületek zászlóik alatt vettek részt, feledhetetlenül kellemes benyomást keltve a színes székely- és magyar ruhákkal, valamint magának a menetnek feltűnést keltő szépségével. Az egész napra terjedő magyar összejövetelen mintegy 15.000 ember vett részt. A tiszta jövedelem az iskoláké, illetve egyházközségé, melyből az unitárius egyházközség lélekszám arányában 15⁰/₁₀-ot kap. A magyar felekezetek közötti békekességnek és összetartásnak meglepően szép példája ez.

Helyesbítés. Az 524—1936 U. P. sz. alatt a lelkészi hiv. hoz kiküldött turdai egyházközség lelkészi állására való pályázati hirdetés díjlevelébe a sokszorítás leírásánál — tévedésből — annyi hiba történt, hogy a 3-ik pontban jelzett szőlő, illetve gyümölcsös területe nem 360 öl, hanem 1 hold 365 öl. Ezt helyesbítjük.

A cluji kollégium ünnepélyes évzárója június 27-én délelőtt volt a püspök ur, Dr. Ferencz József isk. f. ü. gondnok ur és az érdeklődő közönség jelenlétében. Egyh. ének és Benczédi Pál vallástanár évbezáró hálaadó-imája után Gállfy Zsigmond koll. igazgató lendületes szavakkal vázolta az elmúlt isk. történetét. Ennek nevezetesebb mozzanatai voltak: az országvédő-intézmény megszervezése, ennek lelkes és hozzáértő vezetője Dr. Ferenczi Sándor tanár volt, az ország zászlónak ünnepélyes keretek közt történt felvonása. A cserkészek Lőrinczy Zoltán parancsnok irányítása mellett szépen sikerült karácsonyi bazárt rendeztek. Az ifjúságot kedves hangulatban eltöltött karácsonyfa ünnepélyvel bocsátottuk haza a karácsonyi vakációra. A nemzeti ünnepeken kívül május 10-én szépen sikerült zenedélután rendezett Péterfy István zenetanár az év közben tanult zenedarabok bemutatásával. Május és június hónapokban két nagyobb isk. kirándulás volt Dr. Ferenczi Sándor és Hadházy Sándor tanárok vezetésével, az első két napig tartott a turdai hasadékbá, a másik négy és fél napig a Nagy Bihar hegység, scăzişoarăi jégbarlang, Roşia aranybányáinak és zuzdának megtekintésére. Az évvégi vizsgálatok az előírás szerint, rendszeresen folytak le. Az V. oszt. felvételi vizsgájára 21-en jelentkeztek, átmentek 17-en. Ezután a segélyezések és jutalmak kiosztására került a sor. Konviktusi és isk. díj segélyt adományoztak: a koll. vándiákjai: 12.045 Lejt, Stejskal József csehszlovák püspök: 500 Lejt, a különböző osztálytalálkozóak alapítványainak kamatai: 6.240 Lejt, összesen 18.785 Lejt, amely összeget 15 tanuló-díjhátralékainak törlesztésére fordítottuk. Dr. Kiss Elek theol. tanár 200 Lejt adott jó rajzolóknak jutalmazására. Dr. Ferencz József f. ü. gondnok 500 Lejt, Gyergyay Árpád f. ü. gondnok és Dr. Borsai Áron orvos 300—300 Lejt adományoztak jutalmakra. A 8 évi ált. osztályzatnál jobb tanulók, összesen 49-en könyvjutalmat nyertek, ezek közül 16 tanuló 8:50—9 ált. osztályzattal 100—100 Lejt jutalmat és még külön 200 Lejt kapott Pap Domokos VII. o. t., az intézet legjobb növendéke (9:96 ált. osztályzattal). Végül a tornavizsga győztesei kapták meg jutalmaikat. Az igazgatói jelentés után a püspök ur áldásával haza-

bocsátotta az ifjúságot, mindenkinek lelkére kötve az egyház és intézet iránti szeretet megőrzését.

Balázs Ferenc cheai lelkész Debrecenből hazaérkezett. Az orvosok megállapítása szerint állapotában örvendetes javulás állott be, azonban lelkészi működését még hosszabb ideig nem kezdheti meg. Ezért ideiglenes nyugdíjazása iránti kérését benyújtotta. Adja a jó Isten, hogy minél előbb visszanyerje teljes egészségét.

Uj református püspök. Hónapokkal ezelőtt fájdalommal értesültünk arról, hogy dr. Makkay Sándor a reformátusok nagy-képzettségű püspöke meggyengült egészségére való hivatkozással díszes állásáról lemondott. A reformátusoknak püspökválasztó kerületi közgyűlése június 30 án volt, mikor is egyhangú lelkesedéssel Vásárhelyi János eddigi püspökhelyettét választották meg e díszes és felelőségteljes állásra. A választás teljesen egyhangu volt. Református testvéreink minden tekintetben kipróbált erőt nyertek az új püspökben, aki mint püspökhelyettes kiváló bizonyosságát mutatta be kormányzói képességeinek. Vásárhelyi János nemcsak egyháza körében, hanem általában a magyar közéletben is kiváló és megbecsülhetetlen szolgálatot teljesített. Jövő munkássága elé azzal a reménnyel tekintünk, hogy továbbra is az ő munkássága társadalmi életünk előhaladását fogja szolgálni. Kívánjuk, hogy a református testvéreink új püspökét: Vásárhelyi Jánost az Isten áldja meg erővel, egészséggel, hogy nemes hivatását betölthesse. . .

Ki az egylet legnagyobb jóttevője? Egy régi magyar költemény azt a nagy kérdést tárgyalja, ki volt nagyobb? A költemény végeredményben nem dönti el a kérdést, hanem azt mondja: nem tudom én melyik volt szebb, melyik dicsőbb, melyik nagyobb, csak áldom az Istenemet, hogy én is magyar vagyok. A Dávid Ferenc Egyletnek is az elmúlt ötven esztendőben sok kiváló áldozatos munkása volt, akik szellemi, lelki és az anyagi világból vett kincseinkkel elősegítették az egylet gyönyörű tevékenységét. Ezekről az egylet története meg is emlékszik. Azonban mostan, az elmúlt téli időszakban senki olyan sikeres tevékenységet nem fejtett ki, mint az egylet alelnöknője, mélt és főt. Dr. Boros Györgyné. A püspöki palotában rendezett kulturdélátának és teaestély nemcsak nemes és magas szellemi színvonalon álló szellemi értéket jelentettek a szerencsés résztvevők számára, hanem ezek jövedelméből a mélt. főt. asszony több, *mint harmincezer Leit is utalt be egyletünk pénztárába.* Ime, most is vannak igazi nemes és munkás lelkek, akik az egyletért áldozatot tudnak hozni! A püspökne öméltóságának ez a nemes áldozata föl kell ébressze mindnyájunkban azt az öntudatot, hogy az egyletért megtegyük azt, ami tőlünk telhető. Egyletünk jelenleg legnagyobb jóttevőjét pedig az Isten áldja meg továbbra is, hogy a nemes ügynek továbbra is szolgálatára állhasson.

Az ardeali róm. katolikus püspök, Gróf Majláth Gusztáv Károly mellé segédpüspökké utódlási joggal a pápa Vorbuchner Adolfot nevezte ki, akinek beiktatása június hó 1-én, szentháromság vasárnapján volt. A beiktatás fényes keretek közt folyt le. Egyhá-

zunkat ezen az ünnepélyen Dr. Varga Béla főjegyző és dr. Ferencz József felügyelő gondnok képviselték. Az új róm. kath. püspök munkássága elé bizalommal tekint a hívők serege és általában az egész hazarészünk magyarsága. Kivánjuk, hogy munkásságán legyen Isten áldása.

Iskolai kirándulás a Marebihor-ba. A „sträjer“ központ O. E. F. R. bukuresti főtítkárságának kijárása folytán a cluj-i Unitárius Kollégium diákjai 75%-os kedvezményt kaptak az Arieş mentén végighaladó keskenyvágányú vonat utolsó állomásáig. Így aránylag kevés költséggel négy nap alatt olyan változatos és látványokban gazdag vidékek peregettek le a kiránduló diákok szemei előtt, amihez hasonlót unitárius diákok már nagyon régen nem láttak. Junius elseje páradus napfelkeltével köszöntött a Keresztes mező szélein elterülő aranyosszéki falvakra. A Bogat ezerszínben pompázó virágaival szerényen huzódik meg a Székelykő-felé haladó vonulat aljában. Átellenben a Hasadék ásitozik erős reggeli megvilágításban, mintha a szép piros pünkösdi napját így akarná elnyelni. Észak felől a cementgyár fehér füstje nehezedik Arieşszék fővárosára. A kisvonat vidáman hagyja el az összeszűkülő völgyel bezáródó sík területet, hogy azután komor hegyek, sziklás bércek között tegye meg számtalanszor azokat a veszélyes kanyarulatokat, amivel utasait a mindinkább kisebbedő Arieş forrásvidéke felé szállítja. Câmpeni alsó-, közép- és felső-Vidra községeken áthaladva 40 kilométeres gyaloglás után elérkezik a társaság a Marebihor közelébe. 1750 méter magasságban a kibírhatatlan erős vihar, vízszintes irányból jövő esős (havasi rózsa) sötét, sűrű felhő kétfelé választotta a csapatot, a vakmerőbb része szikla-mögött, a számítottabb csoport a havasi kunyhóban várta meg a vihar elmulását. A vihar eloszlása után 4 (négy) méter vastag hófúvason (1936. június 2.!) fényképfelvételt készítve nemsokára elértük a tevehátszerű csúcsot. 1849 méter t. f. magasságból néztük a kékes messzeségben a magyar alföldet, délfelé a hóval takart Retyezát csucsait. Észak felé a Vlegyásza — öreg havas mutatták roppant tömegüket. Az ardeali medencét szemeink előtt fellegek rejtették el. Egy törpe fenyővel (Pireus purnilio) benépesített gleccser cirkusz oldalán az eltévedt diákok megtalálták több órai távollét után a megmaradottakat. Bucsut intve a Marebihornak, utunkat a Scărisoarei jégbarlang felé vettük. — Fárastó gyaloglás — szénanélküli szénapadláson alvásnak alig nevezhető éjszakázás után másnap d. u. 1 órára elérkeztünk a jégbarlangba. Valami csodás alkotmánya a természetnek, inkább jégtemplomnak nevezhetnénk, ahol az orgonásipok embernél magasabb jégcsapokból állanak, a szószerék pedig egy óriási jégdomb. A padozat jégvastagsága lehet 20—30 méter, sőt több. Egy mély barlangjárat, a legördülő kő után csak sejteni engedi az emberi elme által még fel nem fedezett jégbarlangi titkokat. Másnap a Szegény-gazdagok érdekes világát, továbbá az állami zúzóműveket, az állami aranybányákat nézték meg a fáradságtól kissé már megviselt diákok. Résztvett 21 diák és két vezető tanár.

Cserkészeinkről. Sok szép és hasznos munkával eltöltött év után, kollégiumunk cserkészcsoportja is lezárta a 3. „cserkész-évét“. A szokástól eltérőleg az idén nem rendeznek cserkészeink nyári táborozást, mert az ehhez szükséges engedélyeket, tekintettel az augusztusi nemzeti nagytáborra, a bucuresti cserkészsövetség egy csapat részére sem adta meg. Cserkészeink idei munkájából csak a főbb eseményeket említve, örömmel és elismeréssel irhatunk a főiskolásainkból alakult „öreg-raj“ munkájáról. Nekik köszönhető ugyanis elsősorban az a szépen megrendezett „husvéti cserkész-bazár és az a sok fáradtságot és időt igénylő munka, melylyel gimnazista cserkészeinket és nem cserkész tanulóinkat az egyes tárgyakból, szakszerűen és természetesen ingyen tanították. „Repülő-cserkészeink“ is pompás munkát végeztek. Hatalmas vitorlázó gépük már szinte teljesen készen áll és reméljük, hogy az „őszi-szelekkkel“ már ők is repülni fognak. Itt említjük meg, hogy repülőink parancsnoka líeé mérnök ur hosszabb németországi tanulmányutra ment, ahol a vitorlázó repüléshez szükséges képesítő vizsgálatot teszi le. Gimnazista cserkészeink, akik a tulajdonképeni gerincét alkotják csapatunknak, ugyancsak „jó munkát“ végeztek, melyet elsősorban cserkészies szempontból kell értékelnünk. Ugyanis határozott fejlődést mutattak az önnevelés, fegyelmeltség, jellemnevelés stb. nehéz cserkészmunkájában. A különféle közmunkákban és ünnepélyek rendezésében (chideai misszióskirándulás) ők voltak a legbuzgóbbak és a legkiválóbbak. Már jövő esztendőre is meg vannak a nagy terveik és szép munkaprogramjuk. Sajnos, az anyagiak szűkössége nem engedi meg, hogy egész csapatunk részt vegyen az augusztusi braşovi nemzeti nagy táborban, azonban úgy a gimnazista-, mint az öreg cserkészeink egy-egy őrszel képviseltetik magukat Filep rajparancsnok vezetésével ezen a szépnek és érdekesnek ígérkező találkozón. Az idei ifjusági konferencián is több cserkészünk fog résztvenni Lőrinczy Zoltán parancsnok vezetésével. R. Filep Imre r. parancsnok pedig előadást is fog tartani unitárius cserkészletünkkel kapcsolatban a jövőbeli unitárius ifjusági munkákról. Itt említjük meg, hogy csapatunk legkiválóbb tagja Barabás Margitka parancsnoknő. Miután hosszabb külföldi tanulmányuton van, ahonnan minden reményünk szerint, sok-sok szép és hasznos tudománnyal gazdagabban fog visszatérni közénk. Ugyancsak tanulmányutra indul Lőrinczy parancsnok is, aki többek között a berlini olimpiázt is megnézi. Adja Isten, hogy a sok szép munka után a jövőbeli tervek és munkák is valóra váljanak és cserkészeink ismét egy nagy lépéssel haladjanak nemes céljuk felé. —re.

A legkiválóbbak. Cserkészcsoportunk parancsnoksága megállapította, hogy az 1935—36 iskolai évben gimnazista cserkészeink közül a három legkiválóbb, „legcserkésziesség cserkész“ Major László VII. o., Tóth Albert VII. o. és Hegedüs Miklós VI. o. cserkészeink voltak. Ifju testvéreinknek ezuton is elismerésünket fejezzük ki és további „jó munkát“ kívánunk.

Parancsnokság.

A D. F. Unitárius Nőkszövetsége Clujon június hó 4-én templomi hangversenyt rendezett Kárpáti Emil, Dr. Gündischné Fogarassy Klára és Ifj. Márkos Albert szereplőkkel. Mindnyájan városunk ismert kiváló művészei és hírnevükhöz méltó művészi élvezetet nyújtottak a nagyszámu közönségnek.

A Napközi Otthon bezárója. Jóformán még csak hirt sem adtunk arról a nemes intézményről, amelyet a D. F. U. N. O. Sz. egyházunk központjában az elmúlt ősön létesített s amely oly nemes emberbaráti érzéssel vette fel a szegény, segítségre szoruló gyermekek sorsát. A Napközi Otthon június hó 30-án bezáró ünnepel fejezte be ez évi működését. A gyermekek egy megható kis ünnepély keretében csillogó szemekkel mondtak köszönetet a Nőegyletnek a sok jóságért, szeretetért, amelyben ők részesültek.

A D. F. E. egyetemes szervezete ifjusági napja július hó 9., 10., 11. és 12-én lesz Dâmbău, Adămușon, Seucan és Dicioșanmartinban. A „Kévekötés” részletes gazdag programot közöl erről az összejövetelről. Kívánjuk, hogy ifjuságunk munkája sikerben gazdag legyen.

Az unitárizmus a világbékeért. Az unitáriusok mindenkor az emberiség legszentebb javaiért harcoltak. Zászlójukra a vallás és szabadság magasztos jelszava van fölírva. Az Amerikai Unitárius Társulat jelen évi gyűlésén is kifejezték a béke iránt való ragaszkodásukat. Angliában pedig a világ vallásainak képviselői szólnak meg a béke érdekében. Bizony jó volna, ha a világ hadvezérei és politikusai a vallás embereire hallgatnának. A béke Isten műve, Jézus tanításainak igazi célja. Ez megér minden áldozatot, mert enélkül a keresztény vallás nem felelhet meg magasztos hivatásának.

Az oxfordi Manchester College százötven éves. Az unitárizmus története a jelen évben ismét egy nevezetes évfordulóval gazdagodott: az oxfordi Manchester College 150 éves lett. E nagy hírű iskolának bejárójára ez van fölírva: Az igazsághoz, valláshoz és szabadsághoz. E három nagy eszme hatotta át az iskola szellemét születésétől napjainkig és ettől nem is fog eltérni. E szabadszellemű iskolát először Manchester városában létesítették, rövid ideig áttették York városába, onnan megint visszahelyezték Manchesterbe, később áthelyezték Anglia fővárosába: Londonba. Londonból pedig 1893-ban áttették Anglia legnevezetesebb egyetemi városába Oxfordba s ma is ott szolgálja az igazság, vallás és szabadság megszentelt ígét. Ez intézetnek kiváló, világhíres tanárai voltak s vannak ma is. A világ legnagyobb bölcselőivel és vallásos szellemével mindig főtartották az összeköttetést. Martineau Jakab a nagy bölcsész és Carpenter Jakab az összehasonlító vallástudomány világhírű művelője oly nagy megbecsülésben részesültek, hogy más vallásuak is „unitárius szenteknek” neveztek őket. Az utolsó évszázad magyar unitáriusai közül pedig sokan itten szereztek meg élethivatásukra a teljes felkészültséget. Itt tanult a többek között Simén Domokos, az unitárizmus tudományos kutatója, Benczédi Gergely a legkomolyabb életbölcselet

tanítója, a mindig lelkes nagy szónok Kovács János, az unitárius hit szónok Péterfi Dénes, a nagy társadalmi tevékenységet és széleskörű irodalmi munkásságot kifejtő Dr. Boros György püspök, a teológiai akadémia újabb tanárai közül: néhai Csifó Salamon, Gálfi Lőrinc és Dr. Kiss Elek; Józán Miklós budapesti püspöki vikárius, a nagy szónok és hatalmas munkát kifejtett igazi misszionárius és szervező tehetség s az ifju papi nemzedékből még sokan, akiknek még nem volt lehetőségük, hogy a hozzájuk fűzött várakozást bevélták.

Támadások a kereszténység ellen. A világháboru előtt a világon egy termékeny szabadelvű irányzat uralkodott, amely minden megokolt vélemény számára biztosította a szabadságot. A szabadelvű korszakban a vallásban, tudományban, technikában, az emberi társadalom számtalan irányzatában óriási haladás állott be. Azonban a szabadság neve és védelme alatt életrekeltek olyan irányzatok is, melyekből az emberiségnek nem haszna, hanem kára van. Ilyen tudományos irányzat az anyagelvűség (materiálizmus) tana, amelynek alapján egy új rendszerű társadalmat: a kommunista világrendet alapították meg. E kereszténységellenes irányzat Oroszországban már 1917 év óta uralkodik, de nagy zavarokat okozott újabban Mexikóban és Spanyolországban is. Sőt más államokban is igyekeznek a lábát megvetni. Ezzel szemben egy másik irányzat is föllépett, amely a faj vallását igyekszik megalapítani. Egyiknek sincsen igaza. Az emberiség boldogítására, haladására, fejlődésére csak a keresztény vallás alkalmas. A faj vallása csak átmeneti időben, háborus küzdelmekben táplálhatja a lelket. Az emberi társadalomnak békés haladásra van szüksége, ezt pedig a Jézus vallásán alapuló társadalom biztosíthatja csak. Az unitarizmus mindig ennek volt a szószólója.

A Sadharan Brahma egyház Indiában keletkezésének 58-ik évfordulóját ülte jelen év május hó 15-én. Ez az egyház a modern vallásos gondolat magasztos elvein épült fel. Megtartja az ősi indián hagyományok szellemét, de nem zárkózik el a mai haladás szellemétől sem. A nagy vallásos szellemektől kész mindig tanulni: Jézus tanításait nagyra értékeli, de otthonos a nyugateurópai vallás és bölcsélet nagy gondolkozói között is. Channingtól, Martineautól és más nagy unitáriusoktól gyakran idéz a lapjuk, de igen gyakran foglalkozik a német ideálista bölcsellettel is. Mint egészen modern vallás, az unitárius és más szabadelvű egyházakkal együtt működik az egyetemes emberszeretet, a tiszta babonamentes vallásosság és a szellemi szabadság áldott kincseiért.

*

A bölcselő még gondolhatja, hogy Isten létére csak következtetni lehet. A történettudós azonban meg van arról győződve, hogy az emberi gondolkodás fejlődése Isten létének csálhatatlan bizonyítéka.

Müller Miksa.

*

Nagy Gabriellát a jogtudományok doktorává avatták a cluj-i egyetemen. Az új doktor még csak 22 éves és leánya Nagy Vilmos afiának. A fiatal dokornak továbbra is sok sikert és dicsőséget kívánunk.

Gyászhirek. *özv. Dálnoki Árkossy P. Gyuláné sz.* alsószentmihályfalvi Sigmond Ilona 77 éves korában, második özvegyisége 15-ik évében május hó 30-án elhunyt. Igazi benső, nemes vallásosság jellemezte az elhunytat. Emléke legyen áldott. — *Dr. Jancsó Ödön* a református kórház sebészfőorvosa 62 éves korában, május hó 31-én rövid szenvedés után elhunyt. Elhunyt az orvosi karnak egyik kiváló ékessége volt. Isten hatalmas szervező erővel, bizalmatlakító külsővel és modorral, fáradhatlan tetterővel és önfeláldozó segítő készséggel áldotta meg. Halála nemcsak családjának s nemcsak a református kórháznak, hanem egész hazarésünk társadalmának komoly vesztesége. — *Dr. bölöni Mikó Miklósné sz. Csávási Belle Irén* f. évi június 5-én élete legszebb idejében Budapesten elhunyt. Dr. Mikó Lőrinc egyh. titkár sógornőjét gyászolja az elhunytban. Vigasztalást kívánunk Istentől.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 20-tól június 20-ig tagsági díjat fizettek: Szathmáry Gábor Cluj, Incze Böske Acățari, Lőrinczy István I. G. Duca, Klocza Ferenc București, Gál Lajos Galda de Jos, Dr. Benke János Chichiș (100 Lej), Péter Lajos I. G. Duca, Szentmártoni Kálmán Cluj 1936-ra; Dr. Ferenczy Sándor Cluj 1933—1934-re, Lőrinczy Zsigmond Târgu-Mureș 1935—1936-ra, Gergely Istvánné Baraolt 1933—1936-ra, Gálffy Ferenc Firtănuș 1935-re, Fekete Lajos Ormeniș 1933-ra, Botár János Rimitea 1935—1936-ra (100 Lej), Danér Istvánné, Késmárki Miklós Baraolt 1936-ra, Unitárius Egyházközség Sâncraiu 1933-ra. *Előfizetői díjat* fizettek: Id. Máthé Lajos Orășeni 1935-re, Gábor Mici Simeria 1932—1933-ra (60 Lej), Özv. Kiss Józsefné Simeria 1932—1935-re (210 Lej), Székely Ilona Rimitea 1936—1937-re, Bálint Mózes Pipea 1935—1936-ra, Trenkó Ferencné Sâncraiu 1936—1937-re, László Lidia Bușteni, Deák Piroska Chichiș, Székely Gergely Suatu, Nők Szövetsége Baraolt, Gál Mózes Sâncraiu 1936-ra, Kiss Sándorné Sâncraiu 1935-re. *Alapítói díjat* fizettek: Kahlfürst Imre Cluj 150 Lej, Dr. Csutak Mihály Cluj 250 Lej, Lőrinczy Dénes București 100 Lej, Gálfalvi Sámuel I. G. Duca 200 Lej. A megelőző nyugtázásban Nagy Sándor Sâncraiu és Balogh Józsefné Surcea nevei az előfizetők között jelentek meg, azonban ők rendes tagsági díjat fizettek. Hátralékok befizetését tisztelettel kérjük.

Cluj, 1936. június 20.

Gálfi Lőrinc.

A növényvilágról végzett tudományos kutatásaimban mindenütt látom az Istent.

Linné Károly.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Szerkesztő: Benczédi Pál.

Tipografia „PALLAS“ Cluj, Str. Vlahuța 3.